

ÖREBRO UNIVERSITET

Akademien för juridik, psykologi och socialt arbete

Socionomprogrammet med inriktning mot missbruk, ohälsa och rehabilitering

Campus Eskilstuna, Mälardalens högskola

Socialt arbete C, 30 högskolepoäng

C-uppsats, 15 högskolepoäng

Vt 2011

Fem berättelser om etnisk diskriminering i Sverige – en intervjustudie

Författare: Wisam Mourssi

Handledare: Mekuria Bulcha

Fem berättelser om etnisk diskriminering i Sverige - en intervjustudie
Författare: Wisam Mourssi
Örebro universitet
Akademin för juridik, psykologi och socialt arbete
Socionomprogrammet med inriktning mot missbruk, ohälsa och rehabilitering
Campus Eskilstuna, Mälardalens högskola
Socialt arbete C, 30 högskolepoäng
C-uppsats, 15 högskolepoäng
Vt 2011

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka ifall invandrare och svenskfödda med utländsk bakgrund någon gång har utsatts för etnisk diskriminering under deras liv i Sverige och hur denna etniska diskriminering i så fall sett ut. Följande frågeställningar har använts för att besvara syftet: har respondenterna någonsin utsatts för etnisk diskriminering i Sverige, om ja hur har diskrimineringen kommit till uttryck samt upplever de respondenter som utsatts för etnisk diskriminering att den på något sätt påverkat deras hälsa? I studien användes en kvalitativ metod med individuella intervjuer som datainsamlingsmetod. Respondentgruppen bestod av två invandrare bosatta i Sverige och tre svenskfödda med annan etnisk bakgrund. Tolkningsen av det insamlade intervjumaterialet utfördes med hjälp av de hermeneutiska principerna. Resultaten visade bland annat att samtliga respondenter hade utsatts för etnisk diskriminering i Sverige, varav majoriteten av dessa hade utsatts under en längre period samt vid upprepade tillfällen. De flesta respondenterna som diskriminerades, blev det genom bland annat orättvist behandling, nedvärderande blickar och kommentarer, vilket samtidigt har påverkat deras psykiska hälsa negativt. Den respondent som hade utsatts mest för etnisk diskriminering var av utomnordiskt ursprung, medan respondenten som hade utsatts minst var av europeiskt ursprung.

Nyckelord: Etnisk diskriminering, rasism, segregation, invandrare, utländsk bakgrund.

Five stories of ethnic discrimination in Sweden - an interview study

Authors: Wisam Mourssi

Örebro University

School of Law, Psychology and Social Work

The Social Work Program, Orientation towards Addiction, Illness and Rehabilitation

Campus Eskilstuna, Mälardalen University

Social Work C, 30 credits

C-essay, 15 credits

Spring term 2011

Abstract

This study has the purpose to examine if immigrants living in Sweden and Swedish-born with foreign backgrounds have ever been subjected to ethnic discrimination during their residency in Sweden and how the ethnic discrimination would come to look like. In order to answer the purpose, the following questions have been used: have the respondents ever been subjected to ethnic discrimination in Sweden, if yes how has the discrimination been expressed and has this subjection in any way impacted the respondents' health. In this study a qualitative method was used, with individual interviews as a data collection method. The respondent group consisted of two immigrants residing in Sweden and three Swedish-born with other foreign backgrounds. The interpretation of the obtained interview material was carried out using the hermeneutic principles. The results show that all the participating respondents have been subjected to ethnic discrimination, of which the majority for an extended period of time and repeatedly. Most respondents that were discriminated against were among other things subjected to unfair treatment, disparaging glances and comments, with a negative impact on their mental health. The respondent that had been affected the most where of non-Nordic descent, the least affected respondent was of European descent.

Keywords: Ethnic discrimination, racism, segregation, immigrants, foreign background.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Definition	6
1.3 Syfte och frågeställningar	6
1.4 Disposition	7
2. Tidigare forskning.....	7
2.1 Etnisk diskriminering på den svenska bostadsmarknaden	7
2.2 Etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden	8
2.3 Etnisk diskriminering på den australienska arbetsmarknaden.....	8
2.4 Etnisk diskriminering av ecuadorianska flyktingar i Spanien	9
2.5 Självupplevd diskriminering.....	9
2.6 Avslutande diskussion kring den tidigare forskningen	10
3. Teoretisk referensram	11
3.1 Etnisk stratifiering	11
3.2 Social identitet.....	12
3.3 Stigma	12
3.4 Språkets betydelse	13
4. Metod och empiriskt material.....	14
4.1 Val av metod	14
4.2 Datainsamling och genomförande	15
4.3 Urval och avgränsning.....	16
4.4 Databearbetning och analysmetod	16
4.5 Validitet och reliabilitet	16
4.6 Den etiska aspekten	17
5. Resultat	17
5.1 Resultatredovisning	18
5.1.1 Frågeställning 1	18
5.1.2 Frågeställning 2.....	21
6. Analys.....	23
6.1 Den etniska diskrimineringen	23
6.2 Livspåverkan	27
7. Slutdiskussion	28
7.1 Diskussion	28
7.2 Metoddiskussion	30
7.3 Egna reflektioner	30
Referenser	32
Bilagor.....	34

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Sverige har under senare år blivit ett allt mer mångkulturellt land, vilket betyder att samhället nu består av fler människor med olika nationaliteter, religioner, kulturer och traditioner. Under en sextio års period så har den svenska befolkningen kommit att se väldigt olik ut sedan tidigare. Perioden som avses är från och med andra världskrigets slutskede fram till året 2005. År 1945 så bosatte sig 101 000 utlandsfödda personer i Sverige, sextio år senare, år 2005, så har den siffran mer än tio dubblats. Den kom att omfatta 1 126 000 utlandsfödda personer som bosatt sig i Sverige under året 2005. Under samma år så uppskattades även antalet inrikes födda personer med utrikes födda föräldrar omfatta 337 358 personer. Den sammanlagda siffran för de utlandsfödda personer som bosatt sig i Sverige under år 2005 samt antalet inrikes födda personer med utländska föräldrar under samma år, visade sig vara 1 463 358 personer. I procentenheter utgör dessa 16 procent av den sammanlagda svenska befolkningen under året 2005 (Darvishpour och Westin, 2008). Mätningen visar att Sverige årligen tar emot ett stort antal invandrare men även att det redan lever relativt många inrikes födda personer med utländska föräldrar i landet. Invandrare och flyktingar som erhåller ett permanent uppehållstillstånd i Sverige, blir efter ett antal år i landet svenska medborgare. Deras barn som föds i landet, blir därmed svenskar med utländsk bakgrund och blir per automatik svenska medborgare, men vad innebär egentligen ett medborgarskap? NA (nationalencyklopedin) definierar det som, ett rättsligt bindande förhållande mellan stat och individ, som består av skyldigheter men även rättigheter (Nationalencyklopedin, 2011).

I Diskrimineringslagen 1 kap 4§ på Notisum, så förklaras vad som avses med diskriminering, den omfattar huvudsakligen två typer av diskriminering direkt och indirekt. Direkt diskriminering är när en person behandlats sämre än vad någon annan hade blivit i en jämförbar situation, men då måste missgynnandet ha haft samband med personens etniska tillhörighet, religion, ålder, sexuella läggning eller någon form av funktionshinder. Indirekt diskriminering är, då en person tillhörande grupperna som nämndes ovan, missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium, eller förfaringsätt som framstår som neutralt. I 2 kap 1§ av diskrimineringslagen så förbjuds arbetsgivare från att diskriminera gentemot arbetstagare, personer som söker arbete, söker eller fullgör praktik. I samma kapitel 12§, så framkommer det att diskriminering är förbjuden, för den som utanför privat- och familjeliv tillhandahåller bostäder, tjänster eller varor.

Exempel på områden där diskriminering kan förekomma är inom; arbetsliv, utbildning, nöjesliv eller under andra vardagliga omständigheter. Att bli utsatt upplevs oftast vara oerhört kränkande för människor, oavsett vem dessa personer är och vilken typ av diskriminering det handlar om. Personer som utsätts kan bland annat uppleva känslor så som; utanförskap, mindervärdeskomplex, depression, frustration, sårbarhet, hjälplöshet mm. Hittas ingen lösning på detta så kan det sluta med att problematiken till slut blir för omfattande och samtidigt bestående. Diskriminering kan samtidigt påverka individens psykiska och fysiska hälsa negativt, genom exempelvis orättvis behandling, nedvärderande blickar och kommentarer eller reducerade livsmöjligheter. Detta kan leda till allvarigare segregationer och grupperingar i samhället, där konsekvenserna kan vara förödande som exempelvis, våldsamma demonstrationer, ökad kriminalitet, grov vandalisering mm. Inom socialt arbete så är en stor del av klienterna eller brukarna invandrare och/eller svenskar med utländsk bakgrund. Denna studie avser att presentera ett underlag som möjligtvis kan bidra till en förståelse gällande personer bosatta i Sverige med annan etnisk bakgrund och deras situation i landet.

1.2 Definition

Termen diskriminering härstammar från det latinska ordet *discrimino* som ungefär har samma betydelse som *att avskilja* (Nationalencyklopedin, 1977) Darvishpour och Westin (2008) tydliggör att begreppet diskriminering började användas av forskare under senare delen av 1940-talet. Diskriminering beskrivs vara en så kallad negativ differentiell behandling, som samtidigt är illegitim och/eller orättvis enligt allmänna- och helst universellt accepterade normer. Författaren förklarar att vad som under en viss tidsperiod kan betecknas som diskriminering, behöver inte vara det vid en annan, det är med andra ord beroende på den aktuella opinionsutvecklingen respektive lagstiftningen. Begreppet diskriminering reserveras vanligtvis för illegitim negativ särbehandling, med det menas särbehandling som sätter en person i sämre läge än vad personens meritering motiverar. Illegitim särbehandling kan även vara positiv, då den sätter en person i bättre läge än vad personens meritering egentligen motiverar. Då det handlar om etnisk diskriminering så sker det oftast då det avgörande kriteriet för särbehandling är tillhörighet till etnisk grupp eller kategori. Etnicitet är ett annat begrepp som är relevant för studien. Begreppet förklaras ha sitt ursprung i de grekiska ordformerna *ethnos* och *ethnikos*, som översatt betyder folk. Begreppet etnicitet syftar på den unika kvalitet som utmärker ett folks kollektiva uppfattning om sig självt som folk. Författarna beskriver begreppet som ett paraplybegrepp som hänvisar till förekomsten av *etniska fenomen* som exempelvis kategorier, grupper, kollektiv, identiteter och relationer (Darvishpour & Westin, 2008).

1.3 Syfte och frågeställningar

Etnisk diskriminering är ett aktuellt samhällsproblem som ofta tas upp i olika samhälleliga debatter och medier. Därför är det ett oerhört intressant forskningsområde som fyller en viktig roll för samhället. Jag har utformat ett syfte och två frågeställningar för att tydliggöra och avgränsa det valda undersökningsområdet.

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka ifall invandrare och svenskfödda med annan etnisk bakgrund någon gång har utsatts för etnisk diskriminering under deras liv i Sverige, samt hur denna etniska diskriminering i sådant fall har sett ut och kan ha påverkat deras hälsa.

Frågeställningar

1. Har respondenterna någonsin utsatts för etnisk diskriminering i Sverige, om ja på vilket/vilka sätt?
2. Upplever de respondenter som utsatts för etnisk diskriminering att den på något sätt påverkat deras hälsa, om ja på vilket/vilka sätt?

1.4 Disposition

Under avsnittet tidigare forskning presenteras fem vetenskapliga artiklar beträffande ämnet etnisk diskriminering. Efter den teoretiska referensramen presenteras metoddelen. Här sker inledningsvis en redogörelse för datainsamlandet och genomförandet. Under urval och avgränsning har jag specificerat vilka som ingår i denna studie. Därefter kommer rubriken databearbetning och analysmetod, som förklarar vilken teoretisk ansats som valts och varför. Efter det så presenteras studiens validitet och reliabilitet. Under delen etiska aspekter så beskriver jag de etiska principerna som väglett arbetet. I resultatredovisningsdelen presenteras intervju svaren med hjälp av olika temaområden. Därefter under analysen så återkopplar jag resultatet, till uppsatsens tidigare forskning och teoretiska referensram. Avslutningsvis under slutdiskussionsdelen så diskuteras resultatet med ett kritiskt förhållningssätt, detta inleds med en generell diskussion som följs av en metoddiskussion och avslutas med författarens egna reflektioner. Därefter följer referenser samt en bilaga bestående av studiens intervjuguide.

2. Tidigare forskning

Under detta avsnitt har jag valt ut fem vetenskapliga artiklar som relaterats till uppsatsens syfte och frågeställningar, genom att ge exempel på hur etnisk diskriminering kan komma till uttryck men även hur den påverkar de som utsätts. Artiklarna bidrar till en ökad kunskap inom området etnisk diskriminering. Den tidigare forskningen kommer senare i uppsatsen att användas som ett redskap, vid analysarbetet för att kunna uppnå en djupare förståelse av forskningsområdet. Jag fann samtliga artiklar med hjälp av databasen Google Scholar, det var genom denna databas jag fick flest träffar beträffande ämnet etnisk diskriminering. Det fanns relativt mycket forskning inom ämnet, däremot var det lite svårare att hitta forskning som var aktuell för uppsatsens syfte. Till slut fann jag dessa fem vetenskapliga artiklar, varav tre är skrivna på svenska och två på engelska, de sistnämnda artiklarna har jag dock översatt till svenska. Rubrikerna avser att ge en överblick över vad artiklarna handlar om. Avslutningsvis så avrundar jag med en sammanfattande diskussion.

2.1 Etnisk diskriminering på den svenska bostadsmarknaden

Bråmås (2007) fick i uppdrag av Sveriges allmännyttiga bostadsföretags organisation SABO att samla in underlag för organisationens projekt ”Att förebygga diskriminering”, som gick ut på att ta fram informationsmaterial till medlemsföretagen om hur man kan motverka diskriminering. Bråmås redovisade detta underlag med hjälp av en vetenskaplig rapport. Där syftet med rapporten var att sammanfatta en del av den forskning som utförts i Sverige och i andra länder rörande etnisk diskriminering på bostadsmarknaden. Fokus lades främst på forskningens inriktning, metod och kunskapen den resulterade i. Förutom en redovisning av det svenska forskningsläget inom området, har författarinnan även valt att belysa den forskning som utförts i USA och Storbritannien. Enligt Bråmås så har dessa två länder kommit längst, när det gäller forskning om etnisk diskriminering på bostadsmarknaden. Den svenska forskningen visade både på direkt och indirekt diskriminering, när det gällde tillgång till bostäder. Detta påvisades genom intervjuer med personer som innehar en invandrarbakgrund, men även anmälningar som lämnats till DO diskrimineringsombudsmannen. Den direkta diskrimineringen förekom relativt ofta, då personer nekats få hyra bostäder på grund av sin etniska tillhörighet. Indirekt diskriminering handlade främst om ekonomiska regler som ofta utgjorde ett hinder för invandrade personer, särskilt gällande bostadsrätt – och

äganderättssegmenten, men förekom även i viss mån inom hyresrättssegmentet. Brittisk forskning har bland annat visat, att det har funnits problem med att enskilda handläggare fått ett för stort handlingsutrymme, att handla efter eget gottfinnande. Exempel på detta var ifall de bostadssökande inte angivit några särskilda önskemål angående önskat geografiskt område, så kunde handläggaren själv placera ut dem diskriminerande, efter var dessa exempelvis arbetade, deras barn gick i skola eller var deras närmaste släktingar bodde. De amerikanska studierna påvisade bland annat, att personer som talade engelska med afroamerikansk dialekt stötte i större omfattning på olika hinder, än landets ursprungliga befolkning som talade medelklassengelska. Detta kunde ske genom att de inte fick kontakt med annonsören, fick beskedet att lägenheten inte längre var ledig, betala extra avgifter för att anmäla sig som sökande samt att det ofta förekommer att hyresvärden är tvungen att utföra någon typ av kreditförfrågan om dem, i större utsträckning än för andra.

2.2 Etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden

Carlsson och Rooth (2007) har utfört en experimentell studie rörande etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden. Studien hade två syften. Det första syftet var att analysera i vilken utsträckning etnisk diskriminering utgör ett hinder för svenskar med utländsk bakgrund, då det gäller inträdet till den svenska arbetsmarknaden. Det andra syftet var att studera vad som kännetecknar arbetsgivare som behandlar arbetsansökningar olika, beroende på ifall den sökandes namn lät arabiskt klingande eller svenskklingande. I denna studie var den övergripande frågeställningen, ifall Lars och Erik föredras att anställa över Ali och Mohammed, på den svenska arbetsmarknaden. Metoden bestod av att två identiska arbetsansökningar, en med ett arabiskt klingande namn och den andra med ett svenskklingande namn. Dessa skickades sedan iväg till svenska arbetsgivare som utannonserat lediga tjänster på arbetsförmedlingens hemsida. De skickade 3 104 ansökningar till 1 552 arbetsgivare både i Stockholm – och Göteborgsområdet. Där ansökningarna bestod av ett Cv samt ett personligt brev på maximalt en A4-sida vardera. Resultaten visade att fiktiva arbetsansökande med traditionella arabiska namn, har femtio procent lägre sannolikhet att kallas till en arbetsintervju, i jämförelse med fiktiva arbetsansökande med traditionella svenska namn. Resultatet visade även att arbetsplatser med färre än tjugo anställda, kallade i lägre utsträckning fiktiva arbetsansökande med arabiskt klingande namn till en arbetsintervju.

2.3 Etnisk diskriminering på den australienska arbetsmarknaden

Booth, Leigh och Varganova (2009) har utfört en studie som avser att bedöma graden av diskriminering av olika etniska minoritetsgrupper i Australien, dessa grupper utgör en fjärde del av landets totala befolkning. Syftet med undersökningen var att kunna uppskatta graden av etnisk diskriminering som förekom hos olika arbetsgivare i Australien. Fiktiva arbetsansökningar utformades för att sedan skickas till olika arbetsgivare runt om i landet. För att representera de etniska minoritetsgrupperna, valde man att använda sig av australienska, anglosaxiska, italienska, kinesiska samt mellanöstern namn, för att sedan kunna jämföra resultaten i förhållande till varandra. I alla fallen valde man i studien att ansöka om arbeten som inte har tidigare arbetslivserfarenhet som krav (entry-level jobs). För att genomföra denna studie använde undersökarna sig av metoden att slumpmässigt skicka ut 4000 fiktiva arbetsansökningar, till yrken som inte krävde tidigare arbetslivserfarenhet. Arbetsansökningarna var identiska, förutom då det gällde namn och etnisk tillhörighet. Det

visade sig finnas både ekonomiskt och statistiskt avgörande olikheter, i antalet arbetsgivare som ringde tillbaka och erbjöd möjligheten till en arbetsintervju. Dessa olikheter föreslår att arbetssökande med en särskild etnisk bakgrund, måste söka fler yrken för att få samma möjligheter till arbetsintervjuer som andra. Resultaten visar att de fiktiva arbetssökande med kinesisk - och mellanöstern bakgrund, måste skicka in femtio procent mer arbetsansökningar, för att uppnå samma mängd arbetsintervjuer som de fiktiva kandidaterna med anglosaxiska namn. De fiktiva australienska namnen drabbades också av en viss grad diskriminering, dock betydligt färre än de andra namnen som också drabbats. Det observerades även näst intill ingen etnisk diskriminering av de fiktiva italienska namnen. Detta kan enligt undersökarna bero på att italienare är en mer integrerad och väl etablerad etnisk grupp i Australien, i jämförelse med de relativt nyinflyttade australienska invånarna med kinesisk eller mellanöstern bakgrund.

2.4 Etnisk diskriminering av ecuadorianska flyktingar i Spanien

Llacér m.fl. (2009) har gjort en studie gällande etnisk diskriminering av ecuadorianska flyktingar bosatta i Spanien. Syftet med undersökningen var att ta reda på effekterna av den etniska diskrimineringen dessa flyktingar utsatts för samt hur den påverkat deras mentala hälsa. Den allmänna frågeställningen bestod av att ta reda på hur diskriminering och mental ohälsa förhåller sig till varandra, samt ifall detta förhållande påverkas vid tillgängligheten av ekonomiska resurser och socialt stöd. För att genomföra undersökningen så användes datainsamling av gamla enkätundersökningar som gjorts under året 2006. Resultaten visade att lite mindre än en fjärdedel av kandidaterna, inte upplevt någon form av etnisk diskriminering. Aningen fler än en fjärdedel av kandidaterna, upplevde att de endast utsatts vid ett fåtal tillfällen. Resterande uppgav att de kontinuerligt utsatts, för någon form av etnisk diskriminering. Erfarenheter av diskriminering hos kandidaterna, har visat på en ökad stressnivå bland dem, särskilt då det finns potentiella hälsoproblem involverade. Problematiken som kunde uppstå var exempelvis nekandet av bostad, livsfarliga arbetsförhållanden samt förseningar respektive förhinder gällande tillgång till olika samhällstjänster, vilket bidragit till en förhöjd stressnivå hos dessa flyktingar. Undersökarna menar att diskrimineringen kan bidra till ekonomiska problem, som i sin tur leder till mental ohälsa och social exkludering. Dessa flyktingar löper även större chans att drabbas av sjukdomar och har i mindre utsträckning tillgång till sjukvård. Fortlöpande eller systematisk diskriminering kan även de bidra till mental ohälsa, med hjälp av psykosociala mekanismer som exempelvis förlorat självförtroende och/eller förlorad identitet.

2.5 Självupplevd diskriminering

Backman, Persson och Hoff (2006) har fått i uppdrag av samverkansprojektet DH diskriminering och hälsa, att i projektets tredje fas utträta en kvalitativ undersökning. Där syftet med undersökningen var att få en ökad kunskap rörande självupplevd diskriminering, dock inte enbart gällande samband med ohälsa, då det även kan finnas samband där andra bidragande faktorer ligger till grund. Syftet gick även ut på validering av frågor rörande självrapporterad diskriminering, med utgångspunkten från bland annat frågorna i folkhälsoenkäten samt från andra frågeformuleringar. Meningen med valideringen är att utgöra ett underlag för såväl ett så kallat "frågebatteri", för framtida indikatorer på självupplevd diskriminering. Undersökningen skulle utföras utifrån tre olika diskrimineringsgrunder etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder. Uppdraget

innefattade att vidare utreda gemensamma och särskiljande drag inom och mellan de olika diskrimineringsgrunderna. Det efterfrågades också hur diskrimineringsgrunderna relaterades till varandra men samtidigt hur de stärkte respektive försvagade varandra. För insamlingen av data, användes metoderna fokusgrupper och djupintervjuer. Dessa bestod av tre fokusgrupper och fjorton djupintervjuer, som genomfördes mellan den tjugooåttonde mars och elfte maj året tvåtusen sex, varav fjorton kvinnor och tretton män, i åldrarna nitton till ungefär sextio deltog. Dessa personer var födda i länderna Sverige, Somalia, Colombia, Italien, Iran, Mexico och Chile. Några av respondenterna hade även funktionshinder i form av rörelsehinder, stroke, psykiskt funktionshinder, synskada, hörselskada och dyslexi (eller en kombination utav dessa). Nio stycken av kandidaterna var öppet homo – eller bisexuella. Resultaten visade att de olika grupperna hade en gemensam syn på den generella innebörden av begreppet diskriminering, de betonade däremot olika former av sammanhang och orsaker. Exempel på detta var att i gruppen med funktionshinder, som framhävde den passiva diskrimineringen (exempelvis att göra miljön mindre funktionell för dem), i högre grad än de andra grupperna.

I gruppen med annan etnisk tillhörighet så betonas segregation betydligt mer, i jämförelse med de andra grupperna. Det framkommer att deltagarna oavsett diskrimineringsgrund, upplever diskriminering, som ett negativt beteende grundat på grupptillhörighet. Gruppens respondenter menade att den som blir diskriminerad, kategoriseras i grupperingar som oftast förknippas med negativa föreställningar. Diskriminering uppfattas alltså enligt dem vara en handling, som endast uppstår då en person agerar utifrån denna kategorisering med negativ föreställning.

2.6 Avslutande diskussion kring tidigare forskning

Uppsatsens huvudsakliga fokus är att ta reda på, ifall respondenterna någonsin utsatts för etnisk diskriminering och hur den eventuella etniska diskrimineringen i så fall sett ut. De vetenskapliga artiklarna som presenteras ovan, har jag valt ut för att framhäva hur den etniska diskrimineringen ser ut, både i Sverige och i andra länder. Detta för att på ett överskådligt sätt, kunna se hur denna typ av utsatthet ser ut i olika delar av världen samt hur den påverkar de som blivit utsatta. Etnisk diskriminering kan förekomma på flera sätt, en av dessa är att den utgör olika sorters hinder för en särskild utsatt grupp människor i samhället. Bråmå (2007) tar upp detta i hennes artikel om etnisk diskriminering, där hon lyfter fram begreppen direkt diskriminering och indirekt diskriminering. I artikeln framkommer det att den direkta diskrimineringen, oftast förekom i form av att personer direkt nekats rätten att hyra bostäder för att de hade en annan etnisk tillhörighet. Den indirekta diskrimineringen handlade främst om fiktiva eller överdrivna krav, som sattes upp som hinder specifikt för de med annan etnisk tillhörighet. Artikeln lyfter även fram att enskilda handläggare inom bostadsbranschen i England, geografiskt diskriminerade individer med annan etnisk tillhörighet. Språkets betydelse framhävs även utgöra ett hinder för minoritetsgrupper i USA, i detta fall afroamerikaner, de mottar ett diskriminerande bemötande inom bostadsbranschen redan vid första skedet av kontakten, de identifieras med hjälp av den dialekt de talar.

I Sverige är det viktigt att vi tar hänsyn till dessa osynliga, men ändå påtagliga hinder som drabbar individer med annan etnisk tillhörighet, särskilt de som är av utomnordiskt ursprung. På arbetsmarknaden kan sådana så kallade osynliga hinder ofta påträffas, vilket också tas upp i artikeln av Carlsson och Rooth (2007) som utfört en experimentell studie, beträffande etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden. Där det visade sig att arbetssökande med arabiska namn kallades hälften så ofta till arbetsintervjuer, i jämförelse med arbetssökande med svenska namn. En likande studie gjordes av Booth m.fl. (2009) som avsåg att bedöma

graden, av den etniska diskrimineringen på den australienska arbetsmarknaden. Det som framkom var att kinesiska och mellanöstern namn oftast diskriminerades på den australienska arbetsmarknaden, medan de namn som utsattes minst var australienska, anglosaxiska samt italienska. Att utsättas för etnisk diskriminering kan på flera sätt påverka den utsatte negativt samt bidra till att dennes livsmöjligheter avsevärt reduceras. Detta lyfts fram i artikeln om ecuadorianska flyktingar bosatta i Spanien. Llacér m.fl. (2009) menar att nekandet av bostäder, livsfarliga arbetsförhållanden samt att inte ha tillgång till vissa samhällstjänster, bidragit till en ökad stressnivå bland dessa flyktingar. Det visade sig att den etniska diskrimineringen även kan bidra till ekonomiska problem, genom exempelvis svårigheter att få en anställning, vilket i sin tur leder till mental ohälsa och social exkludering.

Etnisk diskriminering är ett fenomen som huvudsakligen tolkas bäst utifrån den utsattes perspektiv, därför är det viktigt att förstå hur dessa individer ser på fenomenet. I artikeln om självupplevd diskriminering av Backman m.fl. (2006) beskriver gruppen med annan etnisk tillhörighet hur den diskriminerade sorteras in i en särskild kategori, som oftast förknippas med negativa föreställningar. Diskriminering uppfattas enligt dem vara en handling, som uppstår så fort en individ eller grupp agerar utifrån denna kategorisering med negativ föreställning. I de flesta artiklarna så träder den etniska diskrimineringens olika ansikten fram, det framkommer även hur den diskriminerade själv upplever den etniska utsattheten. Samtliga artiklar visar att etnisk diskriminering faktiskt förekommer och att den inte begränsas till ett särskilt geografiskt område. För att överhuvudtaget kunna motverka diskriminering, så krävs ett helhetsperspektiv, där man tar hänsyn till alla samverkande faktorer och försöker så effektivt som möjligt att motarbeta men även förebygga dessa.

3. Teoretisk referensram

I detta avsnitt så används den teoretiska referensramen som ett klagörande verktyg, för tolkning samt förståelse av det insamlade materialet. De teoretiska perspektiven samt teorierna som valts för denna studie, har sökts i enighet med uppsatsens syfte och frågeställningar. Inledningsvis presenteras begreppen etnisk stratifiering och social identitet, därefter följer teorierna om stigma och språkets betydelse. Dessa kommer senare att användas som redskap i analysarbetet.

3.1 Etnisk stratifiering

För att lättare kunna förstå vad som menas med begreppet etnisk stratifiering, så måste vi först ta reda på vad termen social stratifiering innebär. Social stratifiering går ut på att makt, prestige, prestationer, belöningar och sanktioner, systematiskt fördelas orättvist mellan människor inom ett visst socialt system. Denna orättvisa uppdelning ser sedan till att skapa skilda skikt i samhället. Där individens sociala ursprung avgör vilket skikt denne kommer att tillhöra. Termen social stratifiering är ett annat sätt att uttrycka samhällets indelning i klasser. Etnisk stratifiering innebär på motsvarande sätt, att samhället sätter upp kriterium gällande individens etniska tillhörighet och vilka sociala positioner som sedan blir tillgängliga för denne. Det teoretiska perspektivet belyser hur förekomsten av etnisk stratifiering inom ett samhälle, ökar sannolikheten för etnisk diskriminering att äga rum. Författarna poängterar samtidigt att sådan diskriminering inte går att förutsäga i det enskilda fallet, eftersom diskriminering kan uppstå var och när som helst, till och med i ett samhälle som inte är etniskt stratifierat (Lange & Westin, 1981).

3.2 Social identitet

Problematik som berör etniska relationer associeras ofta till den sociala identiteten och används därför allt mer inom forskning gällande diskriminering av invandrargrupper, relationer mellan minoritet- och majoritetsgrupper med mera. Det som menas är att varje individ föds in i en social struktur. Denna sociala struktur består bland annat av ett komplext mönster av sociala kategorier, men även hierarkiska och horisontella relationer mellan grupper, där individen själv måste se till att passa in. Inom dessa gruppsammanhang så utvecklas i och med detta den egna sociala identiteten. Detta genom den sociala interaktionen med människor, då får den sociala identiteten sitt personliga fäste i varje individs föreställningssystem. Individen strävar alltså efter en positiv social identitet, som förverkligas genom olika sociala jämförelser gällande dennes egenskaper eller andra attribut. Det är då individens sociala värde antingen skapas eller fortlöper. Minoriteter som tidigare nedvärderats, börjar nu istället omvärdera sina stigmatiserade identiteter, samtidigt som de kämpar för ett socialt erkännande. Där ett av de mest centrala problemen gällande relationer mellan etniska grupper, är just kampen för erkännande från majoritetens sida av minoriteternas identitetsanspråk. Där både positiv självuppfattning och särprägel förväntas bli bekräftad av majoriteten. Problematik uppstår då kollektiv strävan efter erkännande möter eventuella hinder, som primärt består av de dominerande gruppernas motåtgärder för att bevara deras egna positioner (Lange & Westin, 1981).

3.3 Stigma

Erving Goffman talar om tribala eller så kallade stambetingade stigmat som exempelvis avser etnicitet, religion och nation. Den här typen av stigma kan förmedlas från generation till generation och även drabba alla medlemmar i en familj. En förklaring till stigmatisering eller så kallad stämpling, är exempelvis ifall en person som egentligen hade haft lätt att accepteras i det vardagliga sociala samspelet, dock inte gör det på grund av ett särskilt drag eller en egenskap denne har som inte kan undgå uppmärksamhet. De som möter den avvikande personen vänder sig bort från denne och bortser samtidigt från alla andra gemensamma egenskaper som annars skulle kunna vara positiva. Den stigmatiserade personen avviker på ett icke önskvärt sätt, i förhållande till de icke avvikande personernas förväntningar. Definitionsmässigt så ser de icke avvikande människorna inte personen som är behäftad med ett stigma, som fullt ut mänsklig. Detta leder till att vissa av de icke avvikande människorna vidtar diskriminerande åtgärder av olika slag. Där dessa genom ett effektivt sätt, ofta oavsiktligt, i hög grad reducerar den stigmatiserade individens livsmöjligheter. Vissa av de icke avvikande människorna bygger upp en slags ideologi, för att rättfärdiga den stigmatiserades underlägsenhet. De vill samtidigt övertyga sig själva och andra, om den fara den stigmatiserade egentligen representerar. Därför kan vissa icke avvikande människor ibland rationalisera deras motvilja gentemot den stigmatiserade, som grundar sig i exempelvis sociala klasskillnader (Goffman, 1972).

Författaren beskriver även hur en stigmatiserad person kan reagera på sin situation, ibland kan denne direkt söka att rätta till det som anses vara den objektiva anledningen till den stigmatiserade personens tillkortakommande. Exempel på detta är när en fysiskt missbildad person underkastar sig en plastikkirurgisk operation, en blind individ en ögonbehandling, en analfabet undervisning i både läsning och skrift eller när en homosexuell person genomgår en psykoterapeutisk behandling. Den stigmatiserade personen faller enligt Goffman lätt offer för diverse bedrägliga hjälpare, som hävdar mot betalning exempelvis bota talfel, rätta krokiga näsor, bleka hudfärg, återställa ungdomlig vigör genom speciella föryngringsbehandlingar

eller bortarbetandet av osäkerhet i sällskapslivet. Oavsett ifall det rör sig om en verksam teknik eller rena skojeriet, så ger den oftast hemliga efterfrågan ett tydligt belägg för hur långt den stigmatiserade personen är villig att gå gällande ytterligheter, samt hur smärtsam situationen som leder till dessa ytterligheter kan vara. När stigmatiserade respektive icke avvikande personer kommer i kontakt med varandra, i synnerhet ifall de försöker upprätthålla en ömsesidig samtalskontakt, så uppstår det en social situation där båda parterna tar hänsyn till stigmas verkningar och orsaker. Den stigmatiserade personen kan i sådana situationer känna sig osäker på hur de icke avvikande kommer att identifiera respektive ta emot denne. Den här typen av osäkerhet härstammar inte enbart från ovissheten, gällande vilken kategori denne kommer att placeras under. Även ifall kategoriseringen kan vara fördelaktig, så oroar sig den stigmatiserade för sin insikt, att andra i själ och hjärta kanske kategoriserar denne efter sitt stigma (Goffman, 1972).

Goffman (1972) det uppstår ofta en känsla hos den stigmatiserade, av att inte veta vad andra egentligen tänker om honom, vart han har dem med andra ord. Då det gäller blandade kontakter, så kan den stigmatiserade ofta uppleva känslan av att vara ifrågasatt och måste därför i förväg försöka bedöma de intryck han gör, både i en omfattning samt i sådana avseenden som han utgår i från att andra normala inte behöver göra. Den stigmatiserade kan även uppleva att småsaker han gör bedöms som tecken på märkliga eller anmärkningsvärda prestationer med hänsyn till omständigheterna. Författaren beskriver den stigmatiserade personen som vilken annan som helst, då denne är fullt insatt i andra människors åsikter och tankar.

3.4 Språkets betydelse

Per Linell menar att språket är en social produkt, som huvudsakligen inriktar sig på kommunikation mellan individer. Detta är dock en uppfattning som inte delas av alla forskare. Linell talar om att språkets interindividuella kommunikativa funktioner kan kategoriseras på olika sätt, där en vanligt förekommande uppdelning är följande. För det första en informerande funktion, yttranden som utgör påståenden om verkliga eller inbillade sakförhållanden. För det andra en påbjudande funktion, yttranden som vill få lyssnaren att göra något. För det tredje en kontaktreglerande funktion, yttranden som huvudsakligen ser till att etablera och upprätthålla kontakt, inleda samt avsluta samtal, med mera. För det fjärde en expressiv funktion, yttranden där talaren främst ger uttryck åt sitt eget sinnessillstånd. Linell förklarar värdet av språkets roll som grupsammanhållande och identitetsskapande faktor. Då det kan se till att individer känner gemenskap med andra ifall båda parter talar samma språk eller samma variant av språk. Detta leder sedan till möjligheten att kommunicera språkligt på ett sätt som både är mångsidigt och avancerat, vilket i sig kan se till att stärka samhörigheten inom gruppen. Individens identitet formas samtidigt av att denne är medlem av vissa sociala gemenskaper. Där personen ifråga uppfattas som en särskild individ därför att denne har vissa bestämda relationer till olika sociala grupper, men även för att dennes språk och tal utmärks av särskilda bestämda drag som associeras av en viss social eller dialektal talargemenskap. Författaren poängterar att språket, talet och rösten är intimt förknippade med individens personlighet. Där språket och talet oftast markerar den sociala identiteten, där egenheter i röstbehandlingen oftast är karaktäristiska för den enskilde individen. Språkets betydelse för individens identitetskänsla beskriver författaren vara oerhört viktigt, då sociala och personliga problem som följer av att ha ett bristfälligt språk gör att det inte går att kommunicera på ett fullgott sätt i alla de sociala situationer man möter (Linell, 1995).

Den språkfattige som Linell uttrycker det, blir hämmad i sin sociala kontakt med andra, vilket kan resultera i att denne isolerar sig och upplever ensamhet. Eftersom förmågan att utvecklas både intellektuellt respektive emotionellt reduceras. Detta tack vare den språkliga otillräckligheten som gör att personen ifråga inte kan inhämta och bearbeta kunskaper, argumentera och ifrågasätta samt analysera problem som denne annars skulle kunna. Möjligheterna blir mindre för den språkfattige att skapa sig en position i samhället vilket kan resultera i sämre jobb med mera. Eftersom denne inte kan eller kanske vågar använda sitt bristande språk i många situationer så berövas personen ifråga många möjligheter att kulturellt, ekonomiskt och politiskt påverka samt förbättra sin egen situation. Det blir istället de som är språkligt avancerade som blir ensamma om att utöva den kulturella, ekonomiska samt politiska makten. De språkligt avancerade innehar dessutom de kunskaper och den sociala prestige som krävs. Den språkfattige tvivlar ofta på sig själv samt sina möjligheter i samhället. Denne upplever ofta känslan av att vara utestängd och inte heller så sällan en ren känsla av desperation (Linell, 1995).

Inom invandrarfamiljer förekommer ofta tvåspråkighet, Linell betonar att både svenska och internationella erfarenheter visar på att särskilda invandrargrupper, inte minst barnen i dessa grupper kan i många fall drabbas av problem som bristande språkutveckling, i antingen modersmålet eller det nya landets majoritetsspråk, i vissa fall kan båda språken drabbas. Invandrargrupper som både är politiskt respektive ekonomiskt svaga har svårt att vinna respekt i samhället för det egna kulturarvet. Där många sociala problem oftast samverkar som sämre bostadsmiljöer, låg betalda och osäkra arbeten, dålig skolunderbyggnad, negativa förväntningar från majoritetsbefolkningens sida samt låg status för det egna språket och kulturen. Under sådana villkor drabbas oftast barnen hårdast. Eftersom möjligheterna att lära sig modersmålet kanske är sämre, exempelvis dålig hemmiljö med psykiskt och fysiskt hårt pressade föräldrar, låg status, svag kulturtradition samt social isolering. Inläringen av modersmålet hämmas genom att barnet måste lära sig att använda värdlandets språk före modersmålet hunnit utvecklas till ett allsidigt medium för både kommunikation och tänkande. Inläringen av värdlandets språk kan också försvåras av att exempelvis barnets föräldrar inte kan fungera som språkliga förebilder, dålig självkänsla tack vare låg status för den egna gruppen respektive uteblivna sociala framgångar. Kontakterna med majoritetsbefolkningen kan vara negativa eller att lärarna i skolan ofta förväntar sig att invandrabarnen ska göra dåligt ifrån sig med mera. Författaren poängterar att mycket tyder på att barn som inte får utveckla sitt förstaspråk tillräckligt, kommer samtidigt prestera dåligt i det andra språket eller språken, vilket leder till en allmänt sett problematisk kognitiv, personlig samt social utveckling. Därför rekommenderas en omfattande och allsidig hemspråksundervisning för barn med invandrabakgrund (Linell, 1995).

4. Metod och empiriskt material

4.1 Val av metod

Forskning kan bedrivas antingen kvalitativt eller kvantitativt. Inom den kvalitativa metoden försöker man få en förståelse för det som eftersöks istället för att enbart förklara dess fenomen (Kvale och Brinkmann, 2009). För att på bästa sätt uppnå studiens syfte och besvara studiens frågeställningar så har jag valt att använda mig av den kvalitativa metoden. Alvesson och Sköldberg (2008) i den kvalitativa metoden beskriver man data om studiesubjektets egen mening, som sedan behandlas utifrån författarens perspektiv. Detta till skillnad från den kvantitativa forskningsmetoden där man strävar efter en generalisering, utifrån den kvalitativa

forskningsmetoden kan man istället lyfta fram det unika och karaktäristiska hos subjektets utsagor. Då denna studie avser att belysa, men även söka en större förståelse för deltagarnas egna erfarenheter och upplevelser, valde jag att fokusera på innehållet i deltagarnas utsagor, utifrån de individuella intervjuerna. Vilket enligt Kvale och Brinkmann (2009) ger intervjuaren möjligheten att fånga in den värdefulla erfarenheten, utifrån genomtänkta frågor och uppmärksamt lyssnande. Inom vetenskapsteorin finns det olika utgångspunkter för teoribildningar, dessa är induktion, deduktion och abduktion. Där den sistnämnda av dessa, abduktion, innefattar delar av både induktion och deduktion. Inom den induktiva strategin talar man om data insamling av någon form, resultatet som sedan generaliseras och skapar många en teori. Utifrån det här har en induktiv strategi valts för denna studie, då jag vill undersöka deltagarnas upplevelser och samtidigt försöka bortse från egna erfarenheter och föreställningar. Till skillnad från den deduktiva strategin där det finns utrymme för det oväntade (Blom, Morén, och Nygren, 2006). Den induktiva strategin innebär att teorier och begrepp kan uppkomma successivt under studiens gång, vilket den deduktiva strategin inte ger möjlighet till då den styrs av insamlandet av data (Larsson, Lilja, och Mannheimer, 2005).

4.2 Datainsamling och genomförande

Intervjuerna har i förväg baserats på frågor som varit tematiserade och konstruerade utifrån forskningens syfte och frågeställningar. Jag fick kontakt med intervjupersonerna med hjälp av en anställd, som arbetar på en mångkulturell bokhandel, i en större stad i Sverige. Han blev informerad om studiens syfte, frågeställningar, intervjuguide samt den etiska aspekten, därefter frågade jag om han kunde hjälpa till och hitta några passande intervjupersoner. Efter att ha ringt runt till ett antal stamkunder till bokhandeln, så fann han till slut fem regelbundna besökare som passade studiens kriterier. Dessa kriterier var att de som medverkar i studien ska ha varit bosatta i Sverige sedan minst fem år tillbaka, samt ha en utomnordisk invandrar- eller utländsk bakgrund. De som var intresserade att medverka i studien, kontaktades av mig vid senare tillfällen för att informeras om studiens syfte och villkor, då kom vi även överens om tid och plats för intervjuerna efter respondenternas önskemål. Några av intervjuerna hölls i bokhandeln och några på caféer i staden. Vissa av respondenterna hade ibland problem med det hitta svenska ord för att uttrycka sig, då kunde de använda sig av sitt modersmål eller engelska för att kunna uttrycka sig mer korrekt. Dessa ord har vid transkriberingen av intervjumaterialet översatts av mig. Intervjumaterialet spelades därefter in på datafiler efter ett godkännande från respondenterna. Deltagarna informerades sedan om att intervjuerna beräknas ta cirka 45-60 minuter. Intervjuerna inleddes med en presentation av intervjuaren, information om de forskningsetiska principerna samt en upplysning om uppsatsens syfte. Att vara ensam intervjuare kan både ha för- och nackdelar. Kvale och Brinkmann berättar att ifall man är två intervjuare, kan chansen till förvirring hos både intervjuare och intervjupersoner uppstå. Dock skulle två författare närvarande, kunna bidra till att minska de mänskliga faktorerna, som kan innebära att man gör egna felaktiga tolkningar. Under själva intervjun använde jag mig av den semistrukturerade intervjumetoden. Denna metod bidrar enligt Kvale och Brinkmann, till en öppenhet för intervjupersonernas erfarenheter samt ger en möjlighet till att formulera och belysa områden som författaren tidigare inte reflekterat över, av den anledningen fanns möjligheten till eventuella följdfrågor. Målet var att försöka undvika ledande frågor, för att minimera chansen till att den deltagande ger svar som författaren omedvetet kan söka sig till (Kvale och Brinkmann, 2009). Avslutningsvis frågade jag deltagarna om de hade några frågor som rör studien eller intervjun i sin helhet. Slutligen tillfrågades deltagarna om ytterligare kontakt fick tas i fall något behövde förtydligas eller om andra frågor skulle uppkommit efter intervjutillfället.

4.3 Urval och avgränsning

Urvalet av respondenter bestod av fem svenska medborgare med utomnordisk invandrar eller utländsk bakgrund. Studiens avgränsning innefattade personer som varit bosatta i Sverige sedan minst fem år tillbaka samt är av utomnordisk invandrar- eller utländsk bakgrund.

4.4 Databearbetning och analysmetod

Intervjuerna transkriberades noggrant utifrån det inspelade materialet och har sedan lästs flertalet gånger för ett helhetsbegrepp. I studien har jag använt mig av så kallad meningskategorisering, som enligt Kvale och Brinkmann (2009) innebär att intervjumaterialet delas in i relevanta kategorier för att uppnå en överskådlig bild av materialet. Intervjumaterialet kategoriserades sedan efter de olika händelserna respondenterna varit med om, där varje underrubrik kännetecknar någon relevant del av händelsen de varit med om. Genom meningskoncentrerings så framhäver jag det respondenterna angivit och undviker eventuella upprepningar i intervjumaterialet. Meningskoncentrerings förklarar Kvale och Brinkmann (2009) är då intervjumaterialet sammanfattas samt koncentreras till kortare formuleringar, så att viktig information tydliggörs. Vid analysen av intervjumaterialet så användes det hermeneutiska synsättet, vilket innebär att meningar tolkas och materialets delar endast förstås utifrån deras helhet. Hermeneutiken förutsätter en förförståelse för att generera ny förståelse (Alvesson, och Sköldberg, 2008).

4.5 Validitet och reliabilitet

Ordet validitet delas bland annat in i två delar, intern och extern validitet. Med validitet menar man att forskaren undersöker studiens syfte, det här utgör den interna validiteten. Om syftet med studien inte är uppnådd ses validiteten som låg. Den externa validiteten handlar om förutsättningarna att applicera resultatet på en liknande grupp och se om den kan generaliseras (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, och Wängnerud, 2007). Jag anser att studiens interna validitet är hög, då studiens syfte har uppnåtts genom att intervjuerna genomfördes med utvalda invandrare och svenskfödda med utländsk bakgrund. Beträffande deras upplevelser av den etniska diskrimineringen i Sverige, som samtliga respondenter varit med om. Därmed så har syftet som studien avsett att undersöka realiserats. Extern validitet är inte aktuellt i den här studien, då den är kvalitativ och inte går att generalisera, vilket heller inte har varit min avsikt. Reliabilitet handlar om att rätt mätinstrument har använts i studien samt tillförlitligheten i studiens resultat (Esaiasson, m.fl., 2007). I en kvalitativ studie utgör forskarna själva mätinstrumentet i studien och det påverkar i sin tur studiens trovärdighet. Däremot så kan undersökaren utifrån intervju metoden få en djupare förståelse för respondenternas erfarenheter, vilket inte hade varit lika mätbart genom enkäter. Ifall denna studie skulle göras om, är det inte säkert att resultatet skulle se likadant ut, även i de fall där respondenterna är samma, anledningen till detta är själva intervju effekten samt sinnesstämningen under intervjutillfället. Intervjupersonernas svar kan exempelvis variera, beroende på när historien de varit med om har ägt rum samt vilket humör respondenten haft under intervjutillfället (Esaiasson, m.fl., 2007). Studiens reliabilitet anser jag är relativt hög, då samtliga personer som intervjuats uppfyllde studiens avgränsningar. Dessutom så fanns en rättvis fördelning mellan respondenternas kön, ålder, utbildning och födelseland, vilket enligt mig ger ett mer tillförlitligt resultat.

4.6 Den etiska aspekten

Den etiska aspekten ska enligt vetenskapsrådet uppmärksammas under hela forskningsprocessen. Kvale och Brinkmann (2009) menar att etiska dilemman är svåra att undvika under en intervju, därför är det viktigt att försöka lösa dessa både för respondenten men även för forskarens skull. Det valda forskningsämnet är i sig av känslig karaktär, då respondenten kan ha varit med om en diskriminerande, kränkande eller nedvärderande situation. Det kan i sin tur återuppväcka negativa känslor hos respondenten. Här blir det extra viktigt att inta ett professionellt förhållningssätt med en koppling till den empatiska förståelsen. Forskningen har beaktats och bedrivits utifrån vetenskapsrådets forskningsetiska krav som har till uppgift att värna om människors integritet.

De fyra forskningsetiska kraven är informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet. Informationskravet innebär att respondenten som deltar i studien ska informeras om studiens syfte och innehåll. Denne ska även upplysas om att det är frivilligt att ställa upp i studien, att han eller hon när som helst kan lämna studien samt avstå från att besvara frågor. Samtyckeskravet innebär att ett samtycke om att delta i studien måste inhämtas av respondenten. Nyttjandekravet betyder att uppgifter om respondenten samt uppgifter som insamlats till forskningen, endast får användas i vetenskapligt syfte och får därför inte användas kommersiellt eller till något annat icke-vetenskapligt sammanhang. Det som deltagarna uppger kommer endast att användas i föreliggande studie. Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter som på något sätt kan identifiera respondenten ska kodas så att ingen utomstående kan veta vem respondenten ifråga är (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, och Wängnerud, 2007).

Inför intervjuerna så har jag muntligt förmedlat de fyra forskningsetiska kraven individuellt till varje respondent, som deltagit i denna studie. Samtliga respondenter har gett sitt samtycke till studien och godkänt de fyra forskningsetiska kraven som tidigare nämnts. I föreliggande studie har alla respondenter informerats om att alla uppgifter de uppger behandlas konfidentiellt. Detta innebär bland annat att intervjupersonernas riktiga namn inte avslöjas i studien och heller inte deras bostadsområden eller platser de tidigare har besökt, detta för att reducera risken att respondenternas riktiga identiteter undanröjs.

5. Resultat

Det som ligger till grund i följande avsnitt är: resultaten som framkommit av de utförda kvalitativa intervjuerna. Avsnittet inleds med en framställning av intervjumaterialet i en resultatredovisning, som i nästa avsnitt följs av en analys av materialet. Uppdelningen av dessa, är för att på ett genomtänkt och strukturerat sätt hålla isär dessa. Respondentgruppen består av fem personer, tre av dessa är födda i Sverige men har en utomnordisk etnisk bakgrund, de övriga två respondenterna har invandrat från utomnordiska länder. Samtliga respondenter har en varierande utbildningsnivå, från grundskola till universitetsnivå. Könsfördelningen i respondentgruppen visade sig vara relativt jämn, då den bestod av två män och tre kvinnor. Åldersfördelningen i gruppen var mellan åldrarna tjugotvå år och sextioett år.

5.1 Resultatredovisning

Resultatet presenteras efter uppsatsens två frågeställningar, varav varje frågeställning delas upp efter ett antal temaområden, för att på ett så överskådligt sätt som möjligt kunna urskilja det redovisade resultatet. Där den första frågeställningen innefattar följande temaområden; utsatthet, arbetsliv och utbildning, myndighetsutövning och fritid. Den andra frågeställningen består av två temaområden; påverkan på hälsan samt exkludering och inkludering. I följande avsnitt redovisas endast resultat från samtliga intervjupersoner, inga egna tolkningar har gjorts och ingen ytterligare information har heller lagts till.

5.1.1 Har respondenterna någonsin utsatts för etnisk diskriminering i Sverige, om ja på vilket/vilka sätt?

Flertalet respondenter menar att det händer till vardags att de utsätts för etnisk diskriminering och att de har blivit tvungna att nonchalera den. De menar samtidigt att det inte är alltid det går att nonchalera utsattheten och då oftast slutar med någon form av konflikt.

– Utsatthet

Samtliga respondenter har råkat ut för någon form av etnisk diskriminering under deras liv i Sverige. Några av respondenterna har endast utsatts vid ett fåtal tillfällen, men majoriteten har utsatts vid betydligt fler tillfällen. En av respondenterna upplever att hon ofta utsatts för etnisk diskriminering i Sverige och att det för henne är uppenbart att landets infödda invånare mottar ett mer positivt bemötande, än de invånarna i landet med annan etnisk bakgrund. En annan respondent uppger att han enbart blivit utsatt vid ett fåtal tillfällen, respondenten tror dock att han hade utsatts mer, ifall han kontinuerligt vistats bland landets infödda. Detta har exempelvis sett till att han fördragit arbetsplatser där majoriteten av de anställda, består av personer med annan etnisk tillhörighet. En av intervjupersonerna uppgav att han levit i Sverige i över sexton år och skulle han räkna varje etniskt diskriminerande situation han varit med om som en egen, så skulle de röra sig om ett hundratal tillfällen. Majoriteten av respondenterna hade svårt att uppskatta hur många gånger de egentligen hade blivit utsatta, men förmedlade trots detta ungefärliga gissningar. Respondenterna menar att det är svårt att hålla reda på alla tillfällen de blivit utsatta för någon form av etnisk diskriminering, eftersom det ibland endast kan handla om nedvärderande blickar och andra gånger större mer konkreta händelser. En av respondenterna berättar att hon endast upplevt sig etniskt diskriminerad under sin barndom, dock näst intill aldrig i vuxen ålder. Antalet tillfällen hon blivit utsatt för under sin barndom, uppskattar hon uppnå ett tiotal tillfällen. De flesta av intervjupersonerna uppgav däremot att de upplevt sig blivit utsatta vid flertalet tillfällen och att det fortfarande pågår än idag.

– Arbetsliv och utbildning

Majoriteten av respondenterna menar att särbehandling är vanligt förekommande inom det svenska utbildningsväsendet men även inom arbetslivet. En av respondenterna berättar att när hon sökt arbeten som hon egentligen varit överkvalificerad för, så fick hon endast enstaka svar på varje femtio arbetsansökningar hon skickade in. De flesta svarade inte och de få som svarade hänvisade till att tjänsten redan hade tillsatts. Respondenten förklarar att utländska människor ofta råkar ut för rasism i vardagslivet, exempelvis i form av negativa blickar och

spydiga kommentarer. Några av respondenterna förklarar att hade de haft ett svenskt för- och efternamn, så hade detta förmodligen ökat deras möjligheter till anställning. En annan respondent stöter med jämna mellanrum på sådana exempel inom hemtjänsten där hon för tillfället arbetar. Vilket oftast sker då hon besöker brukare som bor på bostadsområden där majoriteten tillhör överklassen, det brukar vara grannar till brukarna som är på väg in eller ut ur fastigheten.

Jag får antingen blickar som kan översättas till "vad gör hon här, hon hör inte hemma här?" Eller så kan de rakt ut säga "jaha, du är på väg upp till Britta!?", som att det skulle vara helt omöjligt för någon med utländsk bakgrund vistas i sådana områden för något annat än att jobba inom hemtjänst.

Hon berättar samtidigt hur även brukare inom hemtjänsten ibland kan vara främlingsfientliga. Ett exempel hon gav var då en av hennes brukare vid ett tillfälle förnedrat både hennes folkslag och religion. Respondenten agerade enligt henne själv professionellt och gick enbart därifrån, dock besökte inte respondenten den brukaren mer efter det som inträffat. En annan av intervjupersonerna berättade om en händelse, som utspelade sig under perioden då han först anlände till Sverige som färdigutbildad agronom. Han upplevde svårigheter då han ansökte om jobb i Sverige, av alla ansökningarna han skickade svarade mer än hälften att tjänsten redan var tillsatt och de övriga svarade inte alls. Detta gjorde att han förlorade mycket av den ambition och glöd han hade då han först kom till Sverige. Tidigare hade han som avsikt att fortsätta sin akademiska karriär, genom att först införskaffa en magisterexamen och därefter en doktorsavhandling.

En annan respondent berättar om en händelse som inträffade då hon bodde i innerstaden och studerade på grundskolan i området. Hennes klass bestod till mesta dels av infödda svenskar och hennes betyg hamnade oftast på medelnivå eller lägre. Dock höjdes hennes betyg drastiskt när hon bytte skola, hon tror att det främst beror på att eleverna i hennes nya skola bestod av både svenskar och icke svenskar. En annan av respondenterna berättar om en händelse som inträffade när hon arbetade på ett centralkök i ett sjukhus. Hennes kollegor hade finsk respektive svensk bakgrund. Händelsen utspelade sig under lunchtid i sjukhusets matsal, där personalen egentligen inte fick ta gratis mat utan var tvungna att betala. Hennes chef kom in i matsalen och gick endast upp till respondenten, skällde ut respondenten och kastade hennes plastmugg med köttsoffa i papperskorgen. Respondenten menar att hennes chef endast tilltalade henne på det viset hon gjorde och inte den övriga personalen på grund av respondentens etniska bakgrund. Detta tror respondenten beror på att hennes chef var medveten om hennes då bristande språkkunskaper. Eftersom hon nyligen hade anlant till Sverige, före sin anställning på sjukhusets centralkök. Detta upprörde respondenten så mycket att hon sa upp sitt arbete senare samma dag.

- **Myndighetsutövning**

Två av respondenterna uppger sig ha blivit orättvist behandlade av myndighetsutövare, de upplever att detta främst berodde på deras etniska tillhörighet. En av dessa respondenter berättar hur hon var på väg till en demonstration och hade anlant till platsen aningen för tidigt. I närheten låg tunisiska ambassaden. En man som var på väg ut ur ambassadens byggnad, märkte att respondenten frös och föreslog att hon skulle vänta inomhus. Det gjorde respondenten, som också är från Tunisien. Hon passar på att be sin eftermiddagsbön inomhus, eftersom det är ytterst viktigt för en muslim att be varje bön i tid. Två konstaplar tilltalar respondenten då hon utför sin bön, hon avslutar sin bön och besvarade sedan deras frågor. Hon förklarade även att hon har en sämre blodcirkulation än andra och att det är väldigt kallt utomhus, hon visar konstaplarna hennes händer som både var gula och skrupna.

Efter ett tag så höll en av poliserna upp ytterdörren till ambassadens byggnad och påstod att demonstranterna redan hade samlats, så jag kikar ut med halva kroppen för att se, helt utan förvarning vrider konstapeln som höll upp dörren mig och knuffar mig kraftigt på bröstkorgen så jag ramlade bakåt på trottoaren.

En annan av respondenterna har även han råkat ut för myndighetsutövare som använt sig av ett orättvist behandlande, vilket respondenten och hans vänner uppfattade som etniskt diskriminerande. Han förklarar att polisen gör fördomsfulla antaganden vid deras identifieringsprocess av misstänkta gärningsmän, som i det här fallet baserats på yttre faktorer som deras utomnordiska utseende, kön och ålder.

Så fort de ser ett gäng killar med mörka drag så måste det enligt dem vara någon fuffens på gång, de kommer då fram till en och ber om legitimation och ställer en massa frågor om vart man bor, vad man gör på platsen osv.

- Fritid

Några av respondenterna upplever också etnisk diskriminering under deras fritid, vilket de flesta respondenter upplever vara väldigt påfrestande. En av intervjupersonerna kommer ihåg en sådan händelse från hennes barndom, då hon fortfarande bodde kvar i innerstaden. Respondenten brukade efter skolan leka med hennes svenska klasskamrat. De lekte oftast hemma hos klasskamraten eftersom hon bodde närmast skolan. En dag ville respondenten bjuda hem hennes kompis, men upplevde istället att hon indirekt blev etniskt diskriminerad av klasskamratens föräldrar.

Jag hade bjudit över henne hem till oss, men hennes föräldrar hörde aldrig av sig för att bestämma dag och tid. Det kändes som att det var okej att vi umgicks så länge det var hemma hos dem, men att de inte vågar låta henne besöka ett utländskt hem.

Det är inte alltid uppenbart för respondenterna att de blivit utsatta för etnisk diskriminering, det upptäcks oftast i efterhand, de förstår inte riktigt hur det kan komma sig att de behandlas på det viset. En annan respondent råkade även han ut för samma typ av etnisk diskriminering, en indirekt sådan. Det var då han besökte en Pressbyrå affär i Sigtuna. Kassörskan som jobbade anmärkte på hur väl respondenten talade svenska, vilket enligt honom uppfattades som kränkande, han menar att det är ett sorts hån gentemot utländska människors språkbegåvning. En av intervjupersonerna uppger att han vid ett tillfälle var ute och handlade mat, så fick en okänd äldre svensk dam syn på honom. Respondenten uppfattades av henne som både kriminell och farlig. Den äldre damen greppade hårt tag om sin väska och drog den tätt intill sin kropp, respondenten beskriver att hon hade en sådan obeskrivlig rädsla i blicken. En annan respondent kommer ihåg en händelse när hon, hennes mor och respondentens väninna var på ett varuhus i en större stad i Sverige. De hade handlat färdigt och stod vid självbetjäningsskassorna, då märkte de hur en av personalen tittade misstänksamt och oavbrutet på dem, som enligt respondenten var en kvinna med svensk bakgrund. Respondenten och de övriga som var med upplevde sig ha blivit utpekade på grund av deras etniska tillhörighet och anklagades därför offentligt för att ha stulit från varuhuset.

Vi började känna oss väldigt illa till mods och var på väg att bli upprörda. Avståndet mellan oss var inte så långt, så vi både hörde och såg när en annan kund kom fram till henne för att be om hjälp, så svarade hon "tyvärr kan jag inte hjälpa dig just nu, jag måste hålla koll på dem här".

Personalen tillkallade vakt som gick igenom respondentens och hennes mors inhandlade varor. När de undrade varför så fick de svaret att de ansåg dem ha betett sig misstänksamt och att det är en vanlig stickkontroll. Då bad respondenten och hennes mor att få tala med deras chef. När chefen som var en kvinna med svensk bakgrund anlände till platsen bad hon

respondenten få titta på kvittot, vilket respondenten gladligen överlämnade i hopp om att bli trodd. Chefen överraskade dem med att utföra en snabb stickkontroll, detta ledde till en stor verbal konflikt mellan de båda parterna. Högsta chefen tillkallades som även hon var en kvinna med svensk bakgrund, hon lugnade ner situationen och gav respondenten respektive hennes sällskap tillåtelse att lämna varuhuset. Respondenten uppger att de varken mottog en ursäkt eller kompensation av varuhusets personal.

Tre av respondenterna har varit med om etnisk diskriminering under andra omständigheter än de fyra temaområdena som tidigare tagits upp. En respondent uppger att när han blev kallad till mönstring för militärtjänstgöring i Sverige, fick han under den psykologiska utvärderingen tala med en psykiatriker. Under konversationen förolämpas respondenten indirekt i form av en komplimang, som respondenten upplever hade ett bakomliggande etniskt diskriminerande påstående. De konverserade livligt om allmänna livsfrågor och till slut påpekar psykiatrikern hur olik respondenten är andra personer med utländsk bakgrund, hon tyckte att respondenten var civiliserad och väl utbildad. En annan respondent minns en händelse från hennes barndom som involverar en äldre dam med svensk bakgrund som bodde granne med respondenten och hennes familj. Enligt respondenten så var den äldre damen minst sagt främlingsfientlig, hon ropade ofta skällsord och gestikulerade stötande gester då hon fick syn på respondenten. De respondenter som utsatts under sin barndom, menar att de kan vara svårt som barn att veta hur man ska hantera utsattheten för den etniska diskrimineringen. En av respondenterna minns en incident då hennes son låg på sjukhus och var döende på grund av en svår sjukdom. Både respondenten och hennes make kände att de inte fick samma bemötande, råd och stöd som patienterna med västerländskt utseende fick. De upplevde vid upprepade tillfällen att personalen ansåg att respondenten och hennes make endast skulle vara tacksamma över den hjälp de fick och inte ha några som helst synpunkter. En av de synpunkterna respondenten hade var att sjuksköterskan skulle byta hennes sons dropp- påse, då respondenten såg att hennes son var i behov av det. Respondentens önskemål togs inte tillräckligt seriöst vilket resulterade i allvarliga konsekvenser.

Hon skällde på mig och sa: ” Jag vet vad jag gör, du kan inte det här arbetet bättre än oss.. pricka mig om du vill!!”, det visade sig senare att en av orsakerna till att min son dog var just att han inte fick dropp- påsen när han skulle.

En av de intervjuade beskriver hur han och de andra invandrarna inom deras bostadsförening utsatts för systematisk diskriminering. Bostadsföreningens styrelse som till mesta dels består av medlemmar med svensk bakgrund, exkluderar de andra medlemmarna som är av annan etnisk bakgrund. Detta genom att anordna träffar som endast ett selektivt antal medlemmar informeras om. Respondenten menar att han och de övriga med annan etnisk bakgrund hålls utanför på ett sätt som gör att de själva blir tvungna att ta avstånd, vilket enligt respondenten verkar glädja de som sitter i styrelsen. Han menar att det var en slags systematisk diskriminering de utsattes för, där styrelsemedlemmarna avsiktligt höll respondenten och tillhörande på avstånd. Respondenten uppger även att detta varit en bidragande faktor till att han startat eget företag vid flera tillfällen. Han hade dock hellre velat vara anställd på ett större företag eller myndighet, det hade enligt honom varit bekvämare och samtidigt tryggare.

5.1.2 Upplever de respondenter som utsatts för etnisk diskriminering att den på något sätt påverkat deras hälsa, om ja på vilket/vilka sätt?

Majoriteten av respondenterna upplever sig ha påverkats negativt av den etniska diskrimineringen de utsatts för och beskriver den som påfrestande men även kvarliggande med dem under deras resterande liv.

- Påverkan på hälsan

En av respondenterna berättar att den etniska diskrimineringen han möttes av när han först anlände till Sverige, gjorde att han tappade lusten att sträva efter högre akademiska studier eftersom det enligt honom kändes meningslöst. Flera respondenter uppger även dem att den etniska diskrimineringen de utsatts för, avsevärt begränsat deras livsmöjligheter. Många av dessa uttrycker även känslan av att ha blivit kränkta och känt sig allmänt hjälplösa vid etniskt diskriminerande situationer. En respondent beskriver det som väldigt nedvärderande och att det bidrar till bestående känslomässiga men. Respondenten förklarar att både han och hans vänner känner bristande tillit inför svenska myndigheter och andra samhällsliga auktoriteter. Flera av respondenterna förmedlar att den utsattheten de varit med om och fortfarande är med om, har varit och fortfarande är förödande för dem. Utsattheten har påverkat respondenternas psykiska hälsa negativt, genom bland annat reducerade livs- och arbetsmöjligheter, bristande sociala kontakter och svag integrering i det svenska samhället. Dock medgav den respondenten som minst hade utsatts för etnisk diskriminering, att utsattheten mest hade påverkat henne positivt. Hon menar att den har varit som en drivkraft för henne som endast gjort henne starkare, men förklarar samtidigt att hon inte utsatts i lika stor omfattning som många andra med annan etnisk bakgrund. Respondenten tycker dock inte att man ska behöva utsättas för etnisk diskriminering för att bli starkare som person, men att det är på det viset respondenten påverkats av den etniska diskrimineringen hon utsatts för. Anledningen till hennes positiva påverkan är främst att hon är medveten om sina medborgliga rättigheter.

Det jag har råkat ut för har bara fått mig att vilja hävda mig mer, då jag känner att jag har lika stor rätt att vara här som vilken annan svensk som helst. Jag är född här, svensk medborgare, utbildad och är helt enkelt en tillgång till landet.

En annan av de intervjuade upplever ofta att han som invandrare i Sverige är mindre värd än de infödda, vilket är främmande för respondenten då han i hemlandet ansågs vara både högutbildad och respektabel till sättet.

- Exkludering och inkludering

Den större delen av respondenterna uttrycker att de aldrig riktigt upplevt att samhället accepterat dem som svenskar, trots att samtliga är svenska medborgare sedan många år tillbaka. Denna exkludering har enligt majoriteten av respondenterna påverkat deras välmående på ett negativt sätt. En av respondenterna uppger att hon ofta har upplevt svårigheter med att integrera sig med infödda svenskar. Enligt henne så spelar det ingen roll hur mycket hon än försöker att passa in, det slutar ändå med att hon exkluderas. På frågan ifall respondenten anser sig tillräckligt integrerad i samhället, gav hon svaret inte så pass mycket som hon hade önskat. Hon uppgav dels att hon haft sjuka barn som tagit upp mycket av hennes tid, men även att hon inte känt sig tillräckligt välkomnad av landets infödda. En annan respondent beskriver sig vara relativt nöjd med sin någorlunda integrering i samhället, hon uppger att hon ändå trivs i mindre umgängeskretsar, då hon till naturen är mer privat av sig. Flera av respondenterna beskriver sig inte ha fått den hjälp de behövt av samhället för att integreras på ett väl fungerande sätt. En av intervjupersonerna förklarar att han på egen hand försökt integrera sig genom att studera, arbeta och umgås med infödda svenskar. Han har dock inte lyckats integrera sig så mycket som han egentligen hade velat och uttrycker även en önskan att uppriktigt bli inkluderad av landets infödda. En annan respondent besvarar frågan beträffande hennes integrering i samhället, hon anser att anledningen till hennes någorlunda integrering i samhället, främst beror på att samhället sätter osynliga gränser som svenskar med annan etnisk bakgrund indirekt tvingas att följa.

Till en viss grad, men jag känner att det är tack vare min egen anpassningsförmåga till den svenska kulturen. Trots detta så går det inte att integreras mer än till en särskild gräns, då man som svensk med utländsk bakgrund inte tilläts av samhället att helt och hållet integreras.

Större delen av intervjupersonerna anser sig trots sin utsatthet vara ganska trygga i Sverige, de menar att det är här deras familjer och framtid finns. En respondent påpekar att han hade känt sig tryggare ifall han hade blivit accepterad samt mer inkluderad av samhället. Andra respondenter förmedlar att deras trygghet till landet främst beror på, det juridiska bevarandet av deras rättigheter men även det sociala skyddsnätet som landet erbjuder dem.

6. Analys

I detta avsnitt så analyseras resultatet med hjälp av kopplingar till den tidigare forskningen och den teoretiska referensramen som valts ut för studien. Analysen delas upp efter studiens två frågeställningar, där första frågeställningen presenteras under rubriken etnisk diskriminering i Sverige. Därefter redovisas den andra frågeställningen under rubriken, livspåverkan. Dessa rubriker har sedan tematiserats med samma områden som använts tidigare i resultatredovisningen, detta för att underlätta för läsaren samt hålla en röd tråd.

6.1 Den etniska diskrimineringen

- Utsatthet

Det framkommer tydligt att samtliga intervjupersoner har råkat ut för etnisk diskriminering av i något skede av deras liv i Sverige, dock varierar antalet tillfällen intervjupersonerna blivit utsatta. Fem intervjupersoner medverkade i studien, av dessa svarade två att de hade utsatts vid flertalet tillfällen, två respondenter uppgav vid väldigt få tillfällen och en respondent vid aningen fler tillfällen än de sistnämnda respondenterna. Att utsättas för etnisk diskriminering kan bland annat bero på att personen ifråga har ett stigma. Det Goffman menar i sin teori om stigma, går mycket väl att applicera på majoriteten av intervjupersonerna, då dessa ofta upplever att de behandlas annorlunda på grund av deras etniska tillhörighet. Deras stigmatisering bidrar med andra ord till den etniska diskrimineringen de kontinuerligt stöter på i samhället Trots att samtliga lever i landet under helt legitima omständigheter. Goffman tar upp att stambetingade stigmatiska huvudsakligen avser etnicitet, religion eller nation. Den som blir stigmatiserad eller med andra ord stämplad, blir huvudsakligen det för att han eller hon har ett visst drag eller en egenskap som avviker från den övriga majoriteten. De icke avvikande personerna ser inte den stigmatiserade personen som fullt mänsklig och vidtar därför olika diskriminerande åtgärder gentemot den stigmatiserade (Goffman, 1972).

En av respondenterna uppger att han inte utsatts så ofta för etnisk diskriminering, men tror dock att han skulle utsättas mer, ifall han vistats regelbundet bland landets infödda. Respondenten har exempelvis föredragit arbetsplatser, där majoriteten av de anställda består av personer med annan etnisk bakgrund. Detta stöds av Goffmans resonemang om reducerade livsmöjligheter för den stigmatiserade, eftersom respondenten i detta fall, antingen medvetet eller omedvetet valt arbetsplatser som endast eller majoritetmässigt består av personer med annan etnisk bakgrund. Lange och Westin (1981) tar upp teorin om etnisk stratifiering, som innebär att individens etniska tillhörighet avgör vilka sociala positioner denne ska få ingå i. En av respondenterna har enligt denne med säkerhet noterat att infödda svenskar och svenskar med annan etnisk bakgrund behandlas olika i samhället, vilket stämmer in på det Lange och Westin tydliggör med den etniska stratifieringen. Där de menar att samhället individens

etniska tillhörighet agerar som ett kriterium för vilka sociala positioner som erbjuds denne. Liknande vad respondenten menade med att infödda svenskar prioriteras i Sverige, före svenskarna med annan etnisk bakgrund. Eftersom den etniska tillhörigheten agerar som ett kriterium för vilka sociala positioner individen erbjuds, så prioriteras alltså i det här fallet landets ursprungliga befolkning. Genom att de erbjuds både fler och bättre sociala positioner i samhället, än vad individerna med annan etnisk tillhörighet bosatta i samma land erbjuds. Goffman förklarar att diskriminerande åtgärder icke avvikande människor vidtar mot den stigmatiserade kan på ett effektivt sätt, ofta oavsiktligt men i hög grad reducera hans eller hennes livsmöjligheter (Goffman, 1972).

- **Arbetsliv och utbildning**

En av respondenterna berättar om två händelser, där den ena var när sökt arbeten hon egentligen varit överkvalificerad för och näst intill inte fått något svar, här utsattes respondenten för indirekt diskriminering genom kategorisering med negativ föreställning av invandrare och utlandssvenskar, att de med andra ord förmodas utföra ett sämre arbete än infödda i landet. Detta tack vare respondentens arabiskt klingande namn, de ytterst få svar hon mottog informerade om att tjänsten redan hade tillsatts. Den andra händelsen var när hon hade fått höra spydiga överklasskommentarer under hennes arbete inom hemtjänsten, då respondenten ibland besöker brukare på lite finare bostadsområden. Personerna som delat ut dessa spydiga överklasskommentarer, väljer att agera utifrån deras negativa föreställningar av svenskar med annan etnisk bakgrund och deras förmodade bostadsområden. (Backman, Boynton, Hoff, Lorenc, och Persson, 2006) genomförde en kvalitativ undersökning där syftet var att få ökad kunskap beträffande den självupplevda diskrimineringen. Gruppen med annan etnisk tillhörighet upplever diskriminering som ett negativt beteende grundat på grupptillhörighet. Där den diskriminerade enligt dem sorteras in i en kategori som oftast förknippas med negativa föreställningar, diskriminering är enligt dem då en individ väljer att agera utifrån denna kategorisering och/eller negativa föreställning.

Flera av respondenterna upplevde att de flesta som erbjöds anställningar oftast var infödda svenskar, samt att många deras invandrar vänner blev indirekt tvungna att byta sina namn till mer svensklåtande, för att överhuvudtaget kunna få en arbetsintervju. Booth, Leigh, och Varganova (2009) har i sin studie avsett att bedöma graden av den etniska diskrimineringen av olika minoritetsgrupper i den australienska arbetsmarknaden. Resultatet av de fiktiva inskickade arbetsansökningarna, visade att den etniska namn diskrimineringen var som lägst för italienskt klingande namn och högst då det gällde kinesiska eller mellanöstern klingande namn.

En annan respondent menade att han hellre hade önskat att landets infödda skulle uppskatta hans utbildningsnivå från hemlandet och karaktäristiska egenskaper, istället för att kategorisera honom efter sitt stigma. Troligtvis så var det en bidragande faktor, då respondenten skickade över trehundra arbetsansökningar med sitt turkiskt klingande namn, mer än hälften av dessa infattade svaret att tjänsten redan var tillsatt, resterande svarade inte. Detta har enligt respondenten begränsat hans liv avsevärt. Carlsson och Rooth (2007) experimentella studie rörande etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden, utfördes genom att skicka ut ett stort antal fiktiva arbetsansökningar till olika arbetsgivare.

Resultatet visade att personer med typiskt mellanöstern klingande namn kallades med femtio procent lägre sannolikhet till en intervju, i jämförelse med ansökanden som har ett typiskt svensklåtande namn. Enligt Goffman så oroar sig den stigmatiserade för att andra i själ och hjärta kategoriserar honom eller henne efter sitt stigma (Goffman, 1972).

En annan respondent berättade om en händelse, då hon bytte skola från innerstaden till förorten och plötsligt fick mycket högre betyg. Respondenten kategoriserades enligt henne att tillhöra en etnisk minoritet och ansågs då genom en negativ föreställning att betygsmässigt behöva ligga på medel nivå ansåg lärarna i innerstadsskolan. Skolan i förorten tog dock endast hänsyn till hennes prestationer, då klassen var blandad med både infödda svenskar och utlandssvenskar. Enligt Goffman så kan vilken familjemedlem som helst drabbas av stambetingade stigma, eftersom de förmedlas från generation till generation och avser bland annat etnicitet, religion och nation (Goffman, 1972) En av respondenterna berättar om hennes utsatthet för etnisk diskriminering under barndomen, då hon utsattes för både glåpord och fula gestikuleringar av en äldre svensk dam, som bodde granne med respondenten och hennes familj. Backman, m.fl. (2006) hade som syfte i sin studie att få en ökad kunskap rörande den självupplevda diskrimineringen bland olika grupper. I gruppen med annan etnisk tillhörighet framkom det enligt deltagarna att diskriminering är ett negativt beteende grundat på grupp tillhörighet. Deltagarna menar att den som diskrimineras emot sorteras in i en kategori som oftast förknippas med negativa förställningar. Eftersom diskriminering enligt dem uppfattas vara en handling, så uppstår den alltså inte förrän individen eller gruppen agerar utifrån deras kategorisering och negativa föreställning.

En av respondenterna berättade om en händelse som inträffade då hon arbetade i ett centralkök, under lunchen blev endast hon verbalt påhoppad av sin chef, Chefen tilltalade dock inte respondentens kollegor som även de hade begått samma fel, medarbetarna var av svensk samt finsk bakgrund. Respondenten menar att hennes chef inte vågade tilltala de andra på det sättet, för att medarbetarna enligt respondenten troligen hade svarat tillbaka och gett chefen något spydigt svar eller liknande. Per Linell talar om att den språkfattige inte kan eller kanske vågar använda sitt bristande språk i flertalet situationer, detta menar författaren kan se till att den språkfattige berövas på många möjligheter att kunna både påverka och förbättra sin egen situation (Linell, 1995). Respondenten uttryckte att han hennes chef troligen inte hade gett sig på henne, ifall respondentens språkkunskaper hade vart i samma nivå som hennes medarbetare. Utöver att respondenten verbalt hade kunnat försvara sig, så skulle hon även kunnat förmedla sin frustration på ett sunt vis.

- **Myndighetsutövning**

En respondent berättade om en händelse som tog plats i samma fastighet som en ambassad, vilket påminner om det Linell poängterar gällande att ifrågasätta och argumentera. Hade respondenten behärskat dessa språkkunskaper så hade möjligtvis konversationen med poliserna sett annorlunda ut. Linell understryker att den språkliga otillräckligheten kan se till att personen ifråga både har svårare att ifrågasätta och argumentera, mer än vad hon eller han annars hade kunnat (Linell, 1995). Studien av Backman m.fl. påminner om det en av respondenterna berättade, hur han och hans vänner terroriserats av polisen, för att de har ett utomnordiskt utseende och står samlade någonstans och umgås. Polisen kategoriserar alltså ungdomarna och tack vare deras negativa föreställningar om invandrarkillar, sedan agerar de medvetet efter dessa föreställningar genom till exempel en identifiering eller visitering av ungdomarna. En bristande tillit till svenska myndigheter och auktoriteter i allmänhet beskrivs av respondenten, förmodligen beror detta på den påtagliga etniska särbehandlingen dessa

utövat gentemot respondenten och hans vänner. Återkopplas till Backman, m.fl, 2006 vetenskaplig artikel, beträffande självupplevd diskriminering, som presenterats under temat, arbetsliv och utbildning.

- **Fritid**

En respondent berättar om en händelse som inträffade när hon fortfarande var ett barn och besökte upprepade gånger sin klasskompis hemma hos kompisen. Fast då respondenten bjöd över kompisen till henne så ignorerade flickans föräldrar respondentens inbjudan. Föräldrarnas beteende tyder på en negativ föreställning av invandrar hem, en indirekt etnisk diskriminering utan en aktiv handling, då de överhuvudtaget inte kontaktade respondentens familj. En annan av de intervjuade berättade om en händelse som inträffade på en Pressbyrå affär i Sigtuna, där även denna händelse främst handlade om indirekt diskriminering av etnicitet, i form av komplimanger utdelade under konversation med respondenten. Respondenten upplevde att han tilldelades en komplimang med ett indirekt budskap, där det som antydde var att svenskar med annan etnisk bakgrund saknar språkbegåvning. Den ena komplimangen var för hur bra han talade det svenska språket, den andra komplimangen innefattade hur olik han var andra med utländsk bakgrund. Bråmås belyser i sin studie om etnisk diskriminering på den svenska bostadsmarknaden, att hyresgästerna med invandrarbakgrund bland annat utsattes för indirekt diskriminering, som i det fallet främst handlade om ekonomiska regler som ofta utgjorde ett hinder för invandrargrupper, vare sig vid köandet av bostadsrätter eller arrenderandet av hyresrätter (Bråmås, 2007) Samma respondent var även med om det Goffman tar upp beträffande, den föraktfulla synen på den stigmatiserade. I detta fall handlade det om då respondenten stötte på den äldre svenska damen som blev livrädd för respondenten, då den äldre damens syn på invandrarkillar tvingat henne till en sådan grav reaktion, som antydde på att respondenten var kriminell och farlig, enbart på grund av sina utomnordiska utseendedrag. Goffman förklarar att den som har ett stigma skiljer sig från den icke avvikande majoriteten, genom att han eller hon har särskilda skäl att motsätta sig att folk i hans eller hennes närvaro har en föraktfull syn på deras stigma. Han hänvisar samtidigt till att den stigmatiserade ofta kan uppleva att småsaker han gör bedöms av andra som tecken på märkliga – eller anmärkningsvärda prestationer (Goffman, 1972).

En av intervjupersonerna hade råkat ut för en händelse som infattade respondenten, hennes mamma och respondentens väninna, de hade offentligt anklagats för snatteri på ett varuhus, vilket kan återkopplas till Backman, m.fl. (2006) artikel gällande självupplevd diskriminering, som tidigare i avsnittet presenterats i under temat, arbetsliv och utbildning. I denna händelse väljer en av varuhusets kvinnliga personal, att agera utifrån hennes negativa föreställning och kategorisering, som antyder på att samtliga personer med utländsk bakgrund är snattare, utan att bevis ligger till grund. Avslutningsvis lade respondenten även till att hon ofta hört kommentarer från sina brukare på jobbet, där dessa förolämpat både hennes etniska tillhörighet samt religionsuppfattning. I denna händelse väljer även brukarna att agera ut sin etniska diskriminering i form av glåpord trots att respondenten endast är där för att se till deras ytterst nödvändiga behov.

En av respondenterna hade varit med om indirekt diskriminering vid sin mönstring för militärtjänstgöring i Sverige. Då psykiatrikern respondenten fick träffa för sin utvärdering, berömde respondenten för hans utbildningsnivå och civilisering förmåga. Vilket uppfattades av respondenten vara en indirekt, etnisk diskriminering, som hänvisar till att övriga svenska med annan etnisk bakgrund är oförmögna att utbilda sig eller uppträda civiliserat. Detta

återkopplar jag till Bråmås (2007) vetenskapliga artikel beträffande indirekt diskriminering, som presenterats under det föregående temat, fritid. En annan av de intervjuade berättade om en incident, då hennes son låg döende på sjukhuset och behövde enligt respondentens åsikt ett byte av sin dropp- påse. Då respondenten påpekade detta till en av sjuksystrarna, så fick hon ett svar som antydde på sociala klasskillnader. I det här fallet att respondenten är okunnig men inte sjuksystem, dels utbildad kontra utbildad. Det negativa bemötandet respondenten fick av sjuksköterskan påminner om den etniska stratifieringen, då respondenten på grund av sin etniska tillhörighet, dömdes av sjukhuspersonalen att vara inkapabel att förstå eller ha egna synpunkter. Vilket i sin tur utvecklades till en etniskt diskriminerande kommentar från sjuksystemens sida, där kommentaren indirekt antydde på sociala klasskillnader mellan dem. Goffman (1972) talar om att icke avvikande bygger upp en sorts ideologi för att rättfärdiga den stigmatiserades underlägsenhet. Där vissa icke avvikande människor ibland rationalisera deras motvilja gentemot den stigmatiserade, som grundar sig i exempelvis sociala klasskillnader. Lange och Westin (1981) menar att förekomsten av etnisk stratifiering inom ett samhälle ökar samtidigt risken för etnisk diskriminering att uppstå. Den gruppsammanhållande faktorn Linell tidigare tagit upp, går att tillämpa det en av de intervjuade berättade, gällande exkluderingen han och andra invandrare upplevt av styrelsemedlemmarna i deras bostadsförening. Där medlemmarna som var infödda svenskar och talade språket obehindrat höll ihop och det var oftast de som utgjorde bostadsföreningens styrelse. Det som respondenten berättar kan även relateras till det Lange och Westin skriver om gällande den sociala identitetsteorin. Eftersom problematiken inte uppstod inom föreningen förrän respondenten och de andra utlandssvenskarna inom föreningen började engagera sig mer inom verksamheten. Linell (1995) beskriver värdet av språkets roll som en gruppsammanhållande faktor, Språket kan se till att personer känner gemenskap och ökar samtidigt möjligheten att kommunicera språkligt, på ett sätt som både är avancerat och mångsidigt, vilket kan stärka samhörigheten inom gruppen. Lange och Westin talar utifrån den sociala identitetsteorin om hur problematik kan uppstå då en kollektiv strävan efter erkännande, primärt hindras av de dominerande gruppernas motåtgärder för att bevara sina positioner (Lange & Westin, 1981).

6.2 Livspåverkan

- Påverkan på hälsan

En av intervjupersonerna förmodas lida av de psykosociala mekanismer Llacér m.fl. tar upp i deras studie, beträffande den mentala ohälsan hos ecuadorianska flyktingar som bosatt sig i Spanien. Då respondenten som invandrare i Sverige, vid upprepade tillfällen knäckts både psykiskt och känslomässigt, efter att han fått uppleva att han är mindre värd. Enligt respondenten så anser han sig själv att vara en akademisk och respektingivande man. En annan respondent framhäver även hon tydliga tecken på mental ohälsa, då hon uttrycker att hon har påverkats samt påverkas fortfarande negativt både mentalt och emotionellt av den kontinuerliga etniska diskrimineringen hon utsatts för. Vilket omfattas bland annat av den sociala exkluderingen hon upplevt och fortfarande upplever än idag samt känslan av att infödda svenska begränsar hennes livsmöjligheter. Llacér, m.fl. (2009) studie visade att mer än hälften av intervjupersonerna hade utsatts för någon typ av etnisk diskriminering, vissa mer än andra. Resultatet visade på att diskriminering kan bidra till mental ohälsa, social exkludering samt ekonomiska svårigheter. Det visade sig även att fortlöpande eller systematisk diskriminering kan vara en bidragande faktor till mental ohälsa, genom psykosociala mekanismer som till exempel förlorat självförtroende och/eller förlorad identitet.

Avslutningsvis beskriver respondenten hur den etniska diskrimineringen hon utsatts samt fortfarande utsatts för gjort så att hon många gånger blivit ledsen och mått psykiskt dåligt. Dock har hon lärt att avskärma respektive nonchalera diskrimineringen hon möter, men det hjälper inte alltid menar hon. Extrema metoder som de Goffman tog upp kan till slut bli respondentens enda utväg ur sin stigmatisering.

- **Exkludering och Inkludering**

En av de intervjuade uppgav två anledningar till hennes bristande integration i det svenska samhället. Hennes sjuka barn var den ena anledningen, den andra var och fortfarande är att infödda svenskar inte välkomnat eller inkluderat henne tillräckligt. Hon uttrycker en önskan om att infödda svenskar ska vara måna om hennes och andra invandrades åsikter, att de tar hänsyn till dessa även ifall man inte fullt ut behärskar det svenska språket. Respondenten förstår inte varför språket måste utgöra ett hinder för ömsesidig respekt. En annan respondent uttrycker även han svårigheter att integreras i samhället trots flera egna försök. Han upplever inget intresse av landets infödda gällande det egna kulturarvet och han erbjuder heller inte enligt honom att ta del av den svenska kulturen och medföljande traditioner. Sambandet mellan språkfärdighet och integration blir här väldigt påtagligt, det är dock inte säkert att det endast beror på detta samband. Andra sociala problem som Linell nämnt i teoriavsnittet kan även dessa vara bidragande faktorer till den bristande förmågan att vinna respekt för det egna språket och det egna kulturella arvet. En annan av intervjupersonerna uppgav gällande hennes integrering i samhället, att hon efter egen anpassningsförmåga försökt att inkludera sig själv i olika sociala sammanhang, men förklarar att svenskar med utländsk bakgrund som henne själv, näst intill aldrig tillåts möjligheten att helt inkluderas. Enligt respondenten beror detta på att samhället sätter osynliga gränser, som svenskar med annan etnisk bakgrund indirekt tvingas att följa. Detta kan bero på den sociala eller dialektala talargemenskapen Linell tar upp gällande språkets betydelse, som de infödda i landet med svensk bakgrund delar med varandra. Linell menar att individens identitet formas av att denne är medlem av vissa sociala gemenskaper, som bland annat beror på att dennes språk och tal utmärks av särskilda bestämda drag som associeras av en viss social eller dialektal talargemenskap (Linell, 1995). Respondenten har liknande det Lange och Westin beskrivit, försökt omvärdera sin stigmatiserade identitet genom att på egen hand försökt integrera sig men även kämpat för ett socialt erkännande. Lange och Westin (1981) förklarar utifrån den sociala identitetens roll, hur nedvärderade minoriteter istället omvärderar sina stigmatiserade identiteter och kämpar för ett socialt erkännande.

7. Slutdiskussion

Här presenteras slutdiskussionen av studien, detta inleds med en diskussion av resultatet som framkommit i förhållande till uppsatsens syfte och frågeställningar. Sedan följer en metodologisk diskussion där en kritisk granskning av uppsatsen olika delar presenteras. Avslutningsvis redovisas övrig diskussion under egna reflektioner.

7.1 Diskussion

Enligt studiens resultat så utsätts både invandrare och svenskar med utländsk bakgrund, näst intill vardagligen för situationer som huvudsakligen antyder att de inte hör hemma i landet.

Situationer som dessa visade sig enligt studien oftast förekomma inom områdena arbetsliv och utbildning, myndighetsutövning och fritid. Jag har valt att belysa den etniska diskrimineringen i Sverige genom att intervjua fem personer som bor i och kring en större stad i Sverige. Syftet med studien var att undersöka ifall invandrare och svenskar med utländsk bakgrund, någon gång utsatts för etnisk diskriminering under deras liv i Sverige och hur detta i sådant fall sett ut. Syftet omfattar även att ta reda på ifall den etniska diskrimineringen påverkat respondenternas liv och i sådant fall även hur de påverkats.

Första frågeställningen löd: Har respondenterna någonsin utsatts för etnisk diskriminering i Sverige, om ja på vilket/vilka sätt? Samtliga intervjupersoner uppgav att de faktiskt har utsatts för någon form av etnisk diskriminering i Sverige. För mer än hälften av intervjupersonerna så har det inte enbart inträffat, utan även upprepats betydligt många gånger. De flesta av intervjupersonerna har invandrat till Sverige och resterande är födda i landet men har en utländsk bakgrund. Beträffande arbetsliv uppgav majoriteten av respondenterna, att de haft svårigheter när det handlat om att söka jobb, eftersom deras för och efternamn är utländska. Detta framkommer dock inte ordagrant, utan antingen svarar arbetsgivarna att tjänsten redan är tillsatt eller så svarar de överhuvudtaget inte, de blir ytterst sällan erbjudna en arbetsintervju. Respondenterna tror att detta beror på deras etniska tillhörighet för att sådana svar tillhör deras vardag, de förekommer enligt dem för ofta för att vara på grund av att tjänsten ifråga verkligen är tillsatt. Stigmatisering eller så kallad stämpling är ett av de största hindren majoriteten av respondenterna haft att möta. Då det gäller utbildning så framkom det att etnisk diskriminering förekom där också, framför allt vid betygsättningen i grundskolan. Inom myndighetsutövning så visade sig den etniska diskrimineringen främst vara från Polisens sida, både gällande övervåld samt negativ föreställning av invandrarkillar. Inom temaområdet fritid, så presenterades flera exempel på hur etnisk diskriminering kommer till uttryck i all dagliga situationer. Jag anser att jag har fått svar på den första frågeställningen

Den andra frågeställningen löd: Upplever de respondenter som utsatts för etnisk diskriminering att den på något sätt påverkat deras hälsa, om ja på vilket/vilka sätt? I avsnittet resultat i den andra frågeställningen, under temaområdet påverkan på hälsan, framkommer det att majoriteten av respondenterna påverkats negativt psykiskt och/eller emotionellt, av den etniska diskrimineringen de utsatts för. Den etniska diskrimineringen de råkat ut för skedde oftast i följande former nedvärderande blickar på grund av utomnordiska utseendedrag, exkludering, reducerade livsmöjligheter, indirekt diskriminering samt glåpord. De menar att infödda svenskar eller personer med ett mer västerländskt utseende prioriteras oavsett område; arbetsliv och utbildning, myndighetsutövning och fritid. Vilket även kan vara en anledning till att den respondent som minst utsatts för etnisk diskriminering är född i Sverige, men har en europeisk etnisk bakgrund. Detta har orsakat känslor av hjälplöshet och depressivitet bland respondenterna, då de inte längre vet hur de ska förhålla sig till att vara medborgare i ett land där de egentligen inte fått känna sig hemma. Dock förmedlas även känslor av trygghet och kärlek till Sverige, främst för det sociala skyddsnetet och att deras nära och kära befinner sig i landet. Respondenterna hade hoppats på att vara mer integrerade i Sverige, men menar att de inte blir tillräckligt inkluderade, både av landets infödda men också av samhället. Studien visar att etnisk diskriminering faktiskt förekommer mer än förväntat. Den visar samtidigt att detta förekommit vid upprepade tillfällen samt under en längre tid. Respondenternas berättelser var väldigt detaljerade och har kunnat förmedla en klar bild av den etniska diskrimineringens många ansikten. Resultatet visar också att respondenternas hälsa påverkats negativt av detta, både psykiskt och emotionellt. Jag anser att jag har fått svar på den andra frågeställningen.

7.2 Metoddiskussion

Intervjupersonerna uppgav under intervjuerna att det var väldigt nöjda med att de fått möjligheten att förmedla sina erfarenheter genom denna studie. De uppskattar med andra ord möjligheten att göra sina röster hörda och hoppas på att detta ska vara ett steg i rätt riktning. Detta glädde självfallet mig att höra, då det bekräftar intervjuernas framgång men även studiens värde för intervjupersonerna. Jag har följt de etiska riktlinjerna samt formulerat intervjufrågorna på ett tydligt och relevant sätt, vilket har sett till att höja studiens kvalitet. Vid varje intervjutillfälle har jag varit väldigt mån om att förbli så objektiv som möjligt. Under intervjuerna hade jag ständigt i bakhuvudet att vara så neutral som möjligt, men upplever trots det, att vissa av intervjufrågorna ibland kunde vara aningen ledande. Under intervjuerna samt insamlandet av det litterära materialet, har jag försökt inta ett kritiskt förhållningssätt för bästa resultat. Begränsningar i studien bestod bland annat av svårigheter vid tematiseringen av resultatredovisningen, då respondenternas berättelser ibland var så olika varandra och udda. Andra begränsningar var fåtalet intervjupersoner samt att de intervjuade var från en och samma stad i Sverige. Förslag på kommande forskning kan vara att göra om denna studie, fast med en större respondentgrupp, som är geografiskt utspridda över hela Sverige, för att ge en klarare överblick beträffande den etniska diskrimineringen i landet. Något som jag i efterhand uppmärksammat, är att det skulle varit intressant att även ha intervjuat några respondenter med svensk bakgrund, för att bland annat se hur deras svar skulle förhålla sig till svaren respondenterna med annan etnisk bakgrund uppgett.

7.3 Egna reflektioner

Vid intervjutillfällena uppmärksammade jag en viss utmattning bland respondenterna, de var som om de återupplevde varje händelse varje gång de berättade om den etniska diskrimineringen de utsatts för i Sverige. Det framkom tydligt att de var trötta på att ständigt behöva kämpa mer än vad icke stigmatiserade personer behövde göra. Ingen väljer att vara stigmatiserad, det är en form av stämpling som tilldelas den som avviker på något sätt än de övriga i samhället. Eftersom stigmatisering bland annat leder till att klasskillnader uppstår, termen fungerar liknande en förstärkare som uppmanar till kategorisering och segregering av personer med avvikande drag eller egenskaper. Språkets betydelse spelar också en oerhört betydande roll i att ge invandrare och svenskar med utländsk bakgrund verktygen de behöver för att först och främst kunna föra deras egen talan, förmedla deras tankar och känslor men även ifrågasätta samt verbalt kunna försvara sig i olika sammanhang. Linell poängterar vikten av att erbjuda adekvat modersmålsundervisning för två språkiga barn i svenska skolor, som i sin tur underlättar för dessa tvåspråkiga barn att anamma värdlandets språk.

Resultatet tyder på att respondenterna upplever en bristande integrering i samhället, ett sätt att motarbeta detta kan exempelvis vara ifall samhället mer aktivt strävar efter att inkludera personer i Sverige med annan etnisk bakgrund. Där målsättningen blir att förebygga både den öppna men även dolda främlingsfientligheten som råder. Samtidigt som man underlättar det kulturella utbytet mellan de olika nationaliteterna i samhället, vilket flera av respondenterna uttryckt en önskan för. Det finns enligt min mening olika sätt att åstadkomma detta på, exempelvis genom en mötesplats, där två världar kan träffas och lära känna varandra under mer avslappnade förhållanden, liknande en festival eller ett nöjes *event*. För några år sedan, i Stockholm, så anordnades en årlig festival som kallades för Re: Orient. Festivalen främjade mångkulturen genom att artister från olika länder uppträdde på scen, stånd med prylar och ätbara godsaker från världens alla hörn såldes, ett disco-tält med mixad mellanöstern musik fanns, samt att exotiska maträtter erbjöds. Festivalen pågick under en tredagersperiod och

besöktes dagligen, främst av svenskar. Själv besökte jag festivalen ett antal gånger och vid varje tillfälle observerade jag, en väldigt påtaglig social gemenskap mellan svenskarna och personerna med annan etnisk bakgrund, det var en oförglömlig upplevelse som värmdes att se. Denna festival har tyvärr lagts ner sedan ett par år tillbaka, dock är sådana försök att integrera invånare genom nöje och affärsmöjligheter, ett kreativt men ändå effektivt sätt att inkludera människor på och samtidigt förebygga men även motarbeta främlingsfientlighet.

Referenser

- Alvesson, Mats & Sköldberg, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion - vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Backman, Ulla & Boynton, Ing-Mari & Hoff, Sara & Lorenc, Boris & Persson, Andreas (2006). *Vad innebär diskriminering? - jämförelser mellan olika uppfattningar och närliggande begrepp*. Stockholm: Statistiska Centralbyrån SCB.
- Blom, Björn & Morén, Stefan & Nygren, Lennart (2006). *Kunskap i socialt arbete - om villkor, processer och användning*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Booth, Alison & Leigh, Andrew & Varganova, Elena (2009). *Does racial and ethnic discrimination vary across minority groups? - Evidence from a field experiment*. JEL Codes: J71, C93.
- Bråmås, Åsa (2007). *Etnisk diskriminering på bostadsmarknaden - en forskningsöversikt*. Uppsala universitet. Institutet för bostad- och urbanforskning. Arbetsrapport, working paper no. 55.
- Carlsson, Magnus & Rooth, Dan-Olof (2007) *Etnisk diskriminering på svensk arbetsmarknad – resultat från ett fältexperiment*. Ekonomiskdebatt, artikel nr 3, årgång 35.
- Darvishpour, Mehrdad & Westin, Charles (2008). *Migration och etnicitet perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts.
- Goffman, Erving (1972). *Stigma - den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lange, Anders & Westin, Charles (1981). *Etnisk diskriminering och social identitet: En rapport från Diskrimineringsutredningen*. Helsingborg: Schmidts Boktryckeri.
- Larsson, Sam & Lilja, John & Mannheimer, Katarina (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Linell, Per (1995). *Människans språk – en orientering om språk, tänkande och kommunikation*. Ljungberg: Tryckeri Klippan.
- Llacér, A., Del Amo, J., García-Fulgueiras, A., Ibáñez-Rojo, V., Garcia-Pino, R., Jarrín, I., Diaz, D., Garcia-Ortuzar V., Mazarrasa, L., Rodríguez-Arenas, M- A., & Zunzunegui, M-V. (2009). *Discrimination and mental health in Ecuadorian immigrants in Spain*.

Nationalencyklopedin (2011). Hämtad 26 september 2011 från
<http://www.ne.se/medborgarskap>

Notisum (2008). Hämtad 28 augusti 2011 från
<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20080567.htm>

Vetenskapliga rådet (1990). Hämtad 14 mars 2011 från
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga 1

Intervjuguide

Vilket år är du född?

Kön?

Nationalitet?

Utbildning?

Bostadsort?

Vilken är din huvudsakliga arbetsuppgift för tillfället (arbetar, studerar)?

Har du någonsin upplevt dig själv behandlas annorlunda på grund av din etniska bakgrund?

Hur många gånger på ett ungefär kan du minnas att du utsatts för etnisk diskriminering under ditt liv i Sverige?

Kan du beskriva en eller flera av dessa händelser så utförligt som möjligt?

Har detta påverkat dig emotionellt eller psykiskt på något sätt?

Har du någonsin känt att din etniska tillhörighet på något sätt har påverkat dina förutsättningar gällande arbetsliv, utbildning, socialt liv eller annat?

Har du någonsin bott eller vistats utomlands under en längre tid, om ja har du någon gång under den tiden känt dig utsatt för etnisk diskriminering?

Är du född i Sverige eller har du invandrat, om ja vilket år anlände du till Sverige?

Vilken/vilka av dina nationaliteter anser du bäst passa dig?

Vilka nationaliteter består din närmaste sociala umgängeskrets av?

Känner du dig allmänt trygg i Sverige, om inte på vilket/vilka sätt?

Upplever du dig vara tillräckligt integrerad i det svenska samhället, om inte vad anser du vara orsaken/orsakerna?

Vad tycker du om invandrapolitiken i Sverige?

Utrymme för respondenternas egna reflektioner kring ämnet etnisk diskriminering, tankar och synpunkter.